

9.¹⁹⁸³ 95.^{ÅRG.}

Løssalg kr. 10

STAV OLAV

Om og omkring «Pateren»

Lyset fra øst

Verdens eldste kirke

Den nye kirkelov

Guds exodus

Blikk på tiden

Innhold

2	Om og omkring «Pateren»	<i>Ørnulf Ranheimsæter</i>
6	Lyset fra øst	<i>Gunnel Vallquist</i>
8	Verdens eldste kirke	<i>Hanne Berentzen</i>
14	Nestekjærlighet beriker også den som gir	<i>Rolf B. Bowitz</i>
18	Den nye kirkelov I	<i>Knut W. Ruyter</i>
22	Guds exodus	<i>Jean-René Bouchet</i>
	Blikk på tiden: omslagets fjerde side	

Ansvarlig redaktør:

Else-Britt Nilsen

Medredaktør: Unni Klepper Joynt

Layout: Hermann Bongard

Medarbeidere:

Liv Greni

Aage Hauken o.p.

Kjell Arild Pollestad o.p.

Gunnel Vallquist

Neste nummer utgis 10. oktober.

Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Abonnement kr. 120,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 140,-.

*Annonser 16 dager før
utgivelsesdagen.*

Bankgiro 6022.20.13073

Postgiro 2 04 64 80.

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, Oslo 1

Tlf. 20 72 48

OLAV

Ferie - for hvem?

Sommeren må vel nå sies å være forbi, og for de fleste er vel også ferietiden over. Hvor «vel overstått» begge deler er, avhenger av så mangt - vind og vær, pengepung og reiselyst, fiskelykke og bærhøst . . .

For mange av oss har vel ryggsekken vært sommerens tyngste bør. Den gode, store ryggsekken som kjennes så umåtelig tung den siste strekningen frem til husly og mat, men som er glemt i det øyeblikk man slenger den i gresset på vollen. Trykket letner, en kort stund er det som man svever. Men for noen har trykket ikke letnet denne sommeren. Og for noen har børen vært adskillig tyngre enn selv en oppakning av største Inter-Rail-størrelse - og de har ikke kunnet sette den fra seg på noen gressvoll.

Ferieloven, fellesferie og «Grodag» til tross - sykdom og lidelse tar ikke ferie, sengeliggende eldre ligger der de ligger, funksjonshemmede er funksjonshemmede enten det er sommer eller høst. Ja, for noen blir nettopp ferietiden - de andres ferie - en ekstra tung tid, en bør å bære.

Både «riksaviser» og lokalaviser har i løpet av sommeren bragt meldinger om sykehusavdelinger som stenges «p.g.a. ferie», om aldershjem som gjør det samme, om pleiepasienter som sendes hjem og får litt melk og mat på nattbordet så de skal

klare seg til hjemmehjelpen kommer neste morgen. I tillegg er det et skrikende behov for avlastningshjem for familier med pleiepasienter eller funksjonshemmede barn. Det dreier seg om avlastning for stillferdige ektefeller, foreldre, sønner og døtre som dag ut og dag inn tar seg av en syk eller funksjonshemmet slektning. Det er få eller ingen tilbud både til dem som gir, og dem som får omsorg, - ferieloven gjelder, og gjelder likevel ikke for dem.

Dette er kanskje å svartmale situasjonen, og det stemmer at ikke alt er helsvart. Sammenlignet med tidligere tiders tilbud til samfunnets svake og lavmælte er vi på mange måter kommet langt. Og relativt sett - altså i forhold til flertallet av jordens land - har vårt land et bedre utbygget apparat enn de fleste til å ta seg av dem som trenger hjelp. Men absolutt sett - altså i forhold til hva de friske og sterke, hva ryggsekkbærerne nyder godt av i vårt land - er de svakere, de som er lenket til eller ved en sykeseng, til eller ved en rullestol, i opprørende grad forfordelt.

Hvem har ansvaret for alt dette? Er det «systemet» eller en eller annen «etat» eller et eller annet «vesen»? Eller er vi alle på en måte medskyldige? Er sommerferien, disse 3-4 gyldne fritidsuker vi unner oss, blitt en slags hellig ku som ikke må røres? Er ferien blitt selve symbolet på vår velstand og en nødvendighet for vårt velvære?

I disse dager har vi valgt nye representanter til kommune- og fylkeskommunestyre, kvinner og menn som skal ha ansvar for sentrale samfunnsoppgaver, som skal vurdere, prioritere, bevilge på våre vegne. Det er riktig og viktig at sentrale samfunnsoppgaver løses på den måten. Men det er også riktig og viktig at vi aldri kommer derhen at alt «delegeres» - at også hjertelag, ansvarsfølelse, selvsornektelse og medmenneskelighet så å si er innkalkulert i skattetrekk og avgift til Folketrygden.

Selvsagt kan man aldri nå frem til en matematisk rettferdig fordeling av samfunns-goder. Lidelse deles heller ikke ut i like porsjoner, og den enkeltes liv influeres av så mangt som ligger hinsides både kommunal og statlig planlegging og kontroll.

Men vi har klare ord om vårt ansvar når det gjelder å forsøke å rette opp skjevhetene. «Bær hverandres byrder» står det skrevet. Det er en stillingsinstruks som gjelder oss alle qua mennesker.

Det er ikke uten grunn Kirken hver dag slår seg for sitt bryst og sier «mea culpa» - min skyld - på vegne av oss alle - et «mea culpa» som setter «gjerninger og forsømmelser» på like fot. Kirken vet nemlig litt om de mørkere kroker i menneskesjelen og om hangen og trangen til det søte liv.

Vi er kalt til å bære hverandres byrder også om det måtte innebære at vi - frivillig - må sette vår egen ferisekk fra oss for en stund.

Ørnulf Ranheimsæter

2

Om og omkring «Pateren»

Det sier noe både om vidden og dybden av pater Rieber-Mohns nedslagsfelt i vårt miljø at bare snaut et år etter hans død forelå en minnebok «Pateren», der venner og medarbeidere, mange fremmed for det credo han bekjente, har funnet et møtested i hans person.

Det er blitt en bok rik på innfallsvinkler og synspunkter, men i de mange velskrevne tributter til presten, skribenten, vennen, var det av en eller annen grunn en liten passus som haket seg fast. Spøkefullt tilspisset faller den som replikk fra pater Kjell Arild Pollestad til reisefellen Rieber-Mohn i Pollestads minneartikkel «Usque ad Mortem»: «Du har ikke noe forhold til virkeligheten før den er kommet på trykk.» Vrir man en smule på bemerkningens elskverdig er-tende form, rommer den en observasjon som noen hver kan ha gjort seg: hos Rieber-Mohn kunne det se ut som om erkjennelsen foregikk i selve formuleringsprosessen. Så forsvinnende syntes avstanden mellom idéen, opplevelsen og ordet de kledtes i. På fullkomment uventede spørsmål falt hans momentane svar nesten uhyggelig presise. Endog i påsparket utredninger «av kompliserte emner» kostet det ham tilsynelatende intet å finne det samlende synspunkt, døren inn og veien gjennom et mangfoldig område. Redaktøren Bjørg Jønssons eget bidrag «Av en avbrudt samtale» er etter sigende en loddrett nedskrift av et TV-intervju, og i så måte en talende illustrasjon til

hans legendariske formuleringsevne. Et annet sted hører vi at hans klassiske formslepne prekenes med deres rolig strømmende kadenser ble prentet ned kalligrafisk på et par morgentimer før søndagens høymesse.

I tilknytning til et sitat fra Hans Fredrik Dahl omtaler Jahn Otto Johansen betegnende nok det «skriftlige» selv i paterens muntlige form og antyder med rette det intellektuelle arbeid som ligger bak den. Utvilsomt var den jo en frukt også av formal disiplin. Likevel tror jeg det er viktig ikke å tape av synet det moment av *natur* som ligger under denne skriftlige fullstendighet. Vi som opplevde et kåseri om Johan Herman Wessel av den unge filologistudent Gottlieb Rieber-Mohn en god tid før han «gikk i kloster», ble alt den gang frappert av den rytmiske sikkerhet, fremstillingens organiske forløp, og personlig minnes jeg at under den første samtale jeg hadde med ham i hans novisiat, var den skriftlige muntlighet eller muntlige skriftlighet fullt utfoldet - det var som om han leste feilfritt fra et mentalt manuskript.

Pater Finn Thorn med bok om Luther

«Luther i mitt liv som katolikk» er tittelen på pater Finn Thorns siste bok. Boken kommer ut i høst på Land og Kirke/Gyldendal.

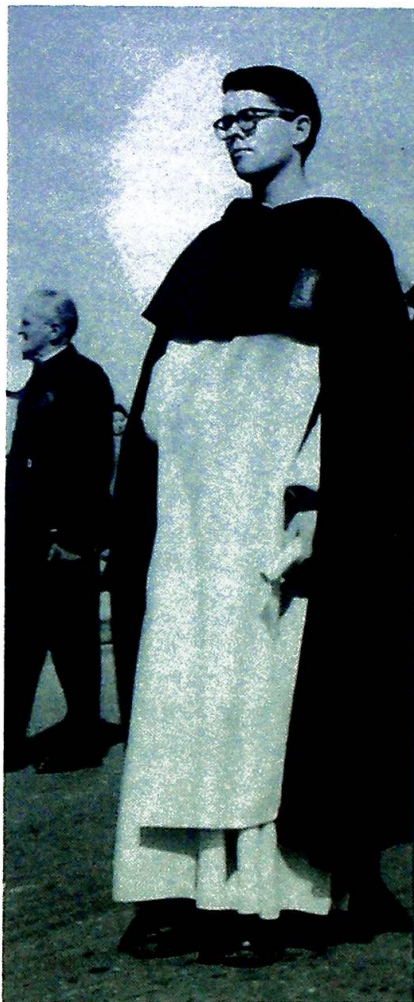
Perfeksjonen fortonet seg nesten anakronistisk hos en så ung mann.

I Lars Roar Langslets dypt følte minneord «Venn og veiviser» finner jeg en slående beskrivelse av nettopp denne erfaring, også fra et tidlig møte: «Det som slo en først, var vel den formelle sikkerhet: både skriftlig og muntlig uttrykte han seg i mere kompliserte setningsbygninger enn de fleste, men allikevel komplett ubesværet, med suveren beherskelse av sprog og stil:»

I et miljø som i desennier har dyrket en såkalt «muntlighet» som sørgelig ofte ikke er annet enn stokkede tankebrokker, tilbakekalte forsnakkelser og ord som trækker seg selv på tærne, kunne vel denne form virke nesten anstøtelig som en affektasjon, men hos ham var den vesen, natur, det direkte nedslag av en klart organiserende tanke. I den grad var formen mannen. I denne boken gir vel særlig biskop Gran og pater Pollestads bidrag vidnesbyrd om den strømmende formuleringsglede - pulserende like frem på dødens terskel.

Biskop Gran taler til norske teologistudenter

29. august var det semesteråpning for Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo. Biskop John Willem Gran holdt åpningstalen hvor han tok opp forholdet mellom tro og vitenskap.

«Vi som opplevde et kåseri om Johan Herman Wessel av den unge filologistudent Gottlieb Rieber-Mohn» - - - opplevde at filologistudenten ble dominikanerpater og etterhvert en sentral skikkelse i norsk kulturliv, «men uten å underslå sitt kall eller henge presten fra seg i entreen.»

Fredsdøgn i Oslo

Nedrustningsutvalget i Mellomkirkelig Råd og Ungdomsutvalget i Oslo Bispedømme arrangerer 24.-25. september «Fredsdøgn -83». Foruten en bønnenatt i Gamle Aker kirke omfatter programmet seminarer, høring, fredsfest og gudstjeneste. I høringen deltar p. Kjell Arild Pollestad fra den katolske kirke.

3

Med denne legning måtte Rieber-Mohn bli en samtals virtuos. Det gav seg selv at han igjen og igjen anga tonen i et samvær. Om hans konversasjonsbegavelse vidner mere enn en side i denne bok, og sannsynligvis har flere av bidragsyterne nådd frem til presten eller vennen via «selskapsmennesket». Imidlertid er der jo konversasjonstalenter av så mange slag, og ikke alle er kontaktskapende.

Noen hver har vel støtt på den enveis briljerende talebegavelse som kan tale, men aldri høre efter. Omgivelsene er flyplassen der han tar av i solistisk ekvilibrisme. Selskapet reduseres til et regimente av stivkremte beundrere. Tar han en pause for å slippe sin partner til, skjer det med diskret (man er jo dannet!) forventning om at han skal fatte seg i korthet.

Rieber-Mohn hadde utvilsomt stoff i seg til en formidabel konversasjonsløve - men eide også dette element som reddet ut over den avstandskapende briljanse: han kunne tie, og han kunne ta imot. Midt i utfoldelsen bevarte han et ydmykt og takknemlig forhold til sine omgivelser. Visiret var åpent, blikket vendt lyttende utover med et glød-

Det norske samfunn i verdensperspektiv

På et møte om norsk forskningspolitikk i vår, uttalte statsråd Lars Roar Langslet bl.a.:

Hvis man betrakter det norske samfunn i et verdensperspektiv, vil et fremtredende kjennetegn være vårt høye utdanningsnivå.

4

punkt av sympati og oppmuntring. I lattermild begeistring visste han å honorere og notere seg en lykkelig formulering. Derfor opplevet man at folk i hans nærhet ikke bare ble underholdt, de ble selv underholdende. Den timide våget seg frempå, lokket av den udefinerbare vesensvarme, og slik var det vel at mange ble trukket inn i hans sfære. Han tok varlig om deres lutende strå og slukket ikke den rykende tande.

Vakkert skildrer Langslet denne kontaktskapende åpenhet i det videre perspektiv - sjelsesørgerens: «Det hører også med i bildet av ham: en usedvanlig evne til å lytte og leve seg inn i andres problemer, en evne så hudløs at den nok skaffet ham mange smerter som tæret på hans krefter - for han bar andres bekymringer med seg, kunne ikke glemme dem igjen, selv om han ikke snakket om dem. Jeg kjenner mange som har erfart den store omsorg han hadde for hver enkelt som kom, og som han hjalp i en avgjørende situasjon.»

Nå må det vel trygt sies at en bok som denne ikke nettopp preges av de bøvede strå og de

Et annet, og kanskje vel så fremtredende kjennetegn, er vårt høye omkostningsnivå.

Utdanningsnivået gjør oss til et samfunn som burde være godt kvalifisert til å møte de nye utfordringer i tiden fremover. Omkostningsnivået vil derimot være en vesentlig ulempe når vi skal selge våre produkter på det internasjonale marked.

Vi blir ikke istand til å underby våre konkurrenter. Det vi istedet må satse på, er å ligge et hakk foran, helst flere - i å markere oss gjennom kvalitet og originalitet. Vi må, på sett og vis, satse på å utnytte utdanningsnivået slik at det mest mulig oppveier ulempene som er forbundet med et høyt omkostningsnivå.

MELDING FRA
NAVFs UTREDNINGSINSTITUTT

rykende tander. Listen over bidragsytere forteller tydelig nok at det dreier seg om godt synlige, velanskrevne og taleføre folk, mange av dem særdeles skrivekyndige. Like fullt har det slått meg at hos flere av dem har emnet frigjort deres puls. Ikke sjelden skjer det jo når man skriver i beundring for en litterær størrelse at hans forfatterskap smitter av på beundreren som ubevisst påvirkning. Særlig finner jeg det merkbart hos de bidragsyterne som i daglig ansvars medfør må «almengjøre» sin form, at de skriver med bankende hjerte og henført varme. Det er blitt en bok som formidler litt av objektets åndedrag. Han er tilstede som en venn blant venner.

Björg Jønsson har med omtanke anbragt vennenes tributter mellom en innledende og en avsluttende tekst der pateren selv fører ordet. Fint angir de polene i hans eget forfatterskap - essayisten og forkynderen. Boken åpner med den underfundig skimrende betraktning «Bare en boble». I refleksjonene over en såpebobles skjøre og fargefunktende forgjengelighet avspeiles vesentlige sider ved forfatterens overbærende og ømme forhold til livet og skap-

ningen. Og boken lukker seg - eller åpner seg - i den preken som ble lest ved hans begravelse. Karakteristisk nok er det en preken i advent og står helt i det kommandes, i frihetens tegn: «De som tror på Ham, og dermed på kjærlighetens allmakt, må være oppbruddsmennesker, reiseklare i enhver forstand, lette på fot og i bagasjen, klare til å slippe taket i hva så mange samler på og klamrer seg til som om det skulle vare evig.»

Mellom disse to polene spennes da en rad bidrag som under skiftende vinkler kaster konvergerende lysbunter over pateren som biografisk og litterær person, som stilist, som presseman, som kritisk samtidsmenneske, som venn og sjelsesørger, som ordensbror og prest, som lojal Kirkens tjener, og som en kristen personlighet i vekst mot en stadig videre åpenhet og *katolisitet*. Jeg fritar meg den golde forpliktelse å ergre forfatterne gjennom ufullstendige resymeer og kvalitetsveie artiklene innbyrdes. - Boken er der for å leses

Frem av bidragene stiger et bilde - påfallende entydig og plastisk - ikke bare av et vennsælt og evnerikt menneske,

Saligkåring av danske?

Spørsmålet, om Niels Steensens religiøse liv kan betraktes som et eksempel på konsekvent og heltemodigt praktiseret kristendom, er blevet besvaret positivt og ensstemmig af de teologiske konsulenter, der skal rådgive kongregationen for saligkåring i Rom. Næste led i sagen bliver kongregationens accept af konsulenternes fælles udtalelse, hvorefter paven kan underskrive akten og dekretet om

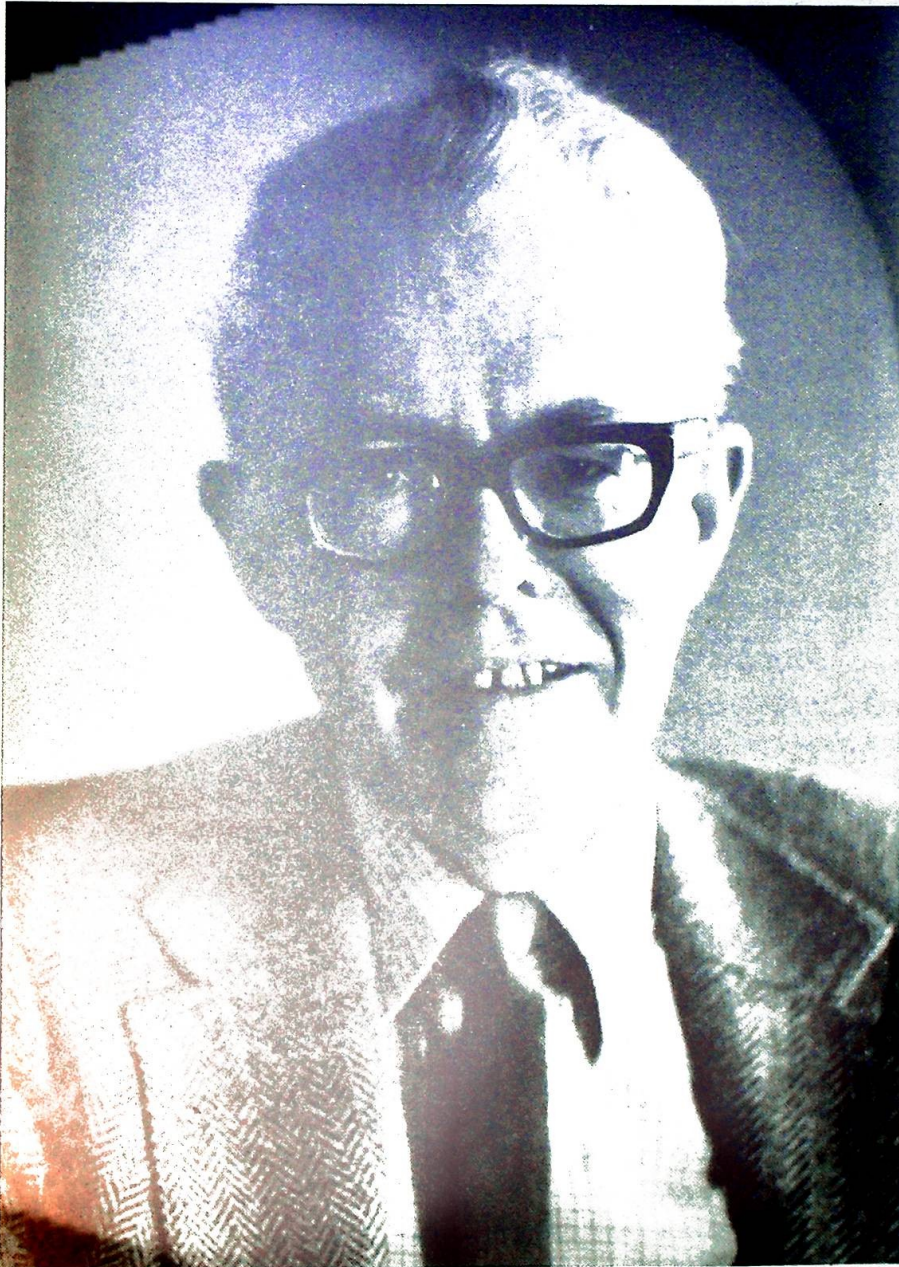
Niels Steensens saligkåring. Dette har sagens ansøger, jesuitten Paolo Molinari meddelt biskop Hans Martensen i et brev fra 15. juni. Ifølge brevet skulle det nu kun være et spørgsmål om tid, hvornår den officielle saligkåring kan finde sted.

Videnskabsmanden og forskeren Niels Steensen (Nicolaus Steno) blev født i København den 1. januar 1638. Han blev katolik

i 1667, præst i 1675 og biskop 2 år senere. Han var under de vanskeligste tænkelige forhold apostolisk vikar for Norden og døde i Schwerin den 25. november 1686. Niels Steensen ligger begravet i Medici-akademiets San Lorenzo-kirke i Firenze, hvor han var medlem af det berømte akademi.

KATOLSK ORIENTERING

5

Frem av bidragene stiger et bilde - påfallende entydig og plastisk - ikke bare av et venneseelt og evnerikt menneske, men også av en livsprosess . . .

men også av en livsprosess: den ytterst hørbare vekst i generøsitet og visdom man kunne konstatere hos ham i de årene han fikk tilmålt. Veksten fra en elegant og velbevæpnet kristen kulturpersonlighet - ofte med en polemisk eller apologetisk stilet skimende under kutten - i retning av en stadig videre favnende *caritas* som gradvis førte ham innover i kristne leire som tidligere hadde vært totalt - eller avventende - lukket for ham. Inge Lønning beskriver det under titelen: Veien til enfold.

Og han - presten - førtes også gradvis inn i oppdrag som i høyere grad kalte på journalisten, den litterære dommer, det velorienterte samtidsmenneske enn på *teologen* i snevrere forstand. Det er for en prest en ytterst delikat posisjon - ekstra utsatt i et miljø som vårt, som alltid har budt kultursylende prelater et værhardt klima: å virke gjennom uavkortet saklig tyngde, ikke ved prestelig pondus, å være uavkortet menneske blant mennesker, fagmann blant fagmenn, men uten å underslå sitt kall og henge presten fra seg i entréen.

I en rekke bidrag tegner flere av hans medarbeidere et respektfullt bilde av hans vilje

til saklig frihet og uavhengighet. - I Arne Skouens klartskuede og usentimentale artikkel «Journalisten» er det fagmannen som gjenkjenner fagmannen - ikke bare den skrivesylende amatør: «... Måten han åpnet avisen på. Begge hender i brettet, fulgt av en fort spredning av alle ti fingre, så bladet strakte seg ut i sin fulle lengde uten smell eller knitring i papiret som hos amatører ...

En profesjonist.

Hans utviklingsbane førte ham både utover i samfunnet og innover mot den enkelte. Den har sikkert kostet ham både selvransakelse og askese, og med vilje brukte jeg ordet *hørbar* om denne vekst mot åpenhet og frihet, for - og flere av bidragsyterne påpeker det - den kan spores like ned i hans stil. Den lutres både til større lødighet og til (og her låner jeg Inge Lønnings ord) dypere *énfold*. Det kompromiterte og misbrukte ord tatt i sin forsømte og edle mening.

Målt med gjengse mål nådde han tidlig til veis ende. Men boken står der som et epitafium over et underlig fullbyrdet liv.

Ny stab i Caritas Norge

Øyvind T. Strand overtok i midten av juni som generalsekretær i Caritas Norge etter John Golding. Wenche How ble samtidig ansatt som assisterende leder.

Gunnel Vallquist

Skismaet mellom Bysants og Roma på 1000-tallet var en kulturell og religiøs katastrofe.

Hva det kom til å bety for Øst-Europa og kristenheten der, kan jeg vanskelig ha noen oversikt over, men for vestens kristne var og forblir det en invalidiserende amputasjon, fremfor alt på fromhetslivets område.

Men også alment kulturelt har denne splittelse betydd en fremmedgjøring, ikke bare i forholdet til det kristne østen, men til hele det østerland som oppleves dobbelt fjernt fordi broene ble revet over til den kultur som kunne ha vært en naturlig formidler.

Grundtvig - to hundre år siden hans fødsel

Grundtvig - årets uten sammenligning mest monumentale bokutgivelse, «Grundtvigs prædikener», er utkommet på Gads Forlag, foreløpig med to av i alt tolv bind. Utgaven av alle tolv bind ventes avsluttet om to år.

EKUMENISK ORIENTERING

Lyset fra øst

Åndelig rikdom

På kristent hold i vesten er man i senere år blitt seg mer og mer bevisst hvilke åndelige rikdommer som er å finne i østens kirker. Blant dem som sysler med teologi, søker stadig flere til de kilder som veller frem i den udelte kirkens østlige sfære. Kirkefedrene Ireneus og Gregorius av Nyssa har fått fornyet aktualitet, kanskje særlig i forbindelse med skapelsesteologien, som så lenge ble forsømt, men som man nå begynner å arbeide med, ikke minst under trykket av miljøproblematikken.

Boken «En russisk pilegrims beretning» har inspirert mange til den klassiske Jesusbønnen. Men den har også formidlet kontakt med de åndelige fedre og sjelesørgere som er representert i det store skattkammer som har fått navnet Philokalia. Stadig flere oppdager også de bysantinske og russiske ikonens verden. Det er blitt kjent at Nasjonalmuseet i Stockholm eier en av vestens fineste ikonsamlinger. For noen år siden ble den trukket fram fra glemselen under en minneverdig utstilling. Og ganske nylig har Nasjonalmuseets intendant Ulf Abel og Proprius forlag gitt ut

Kirken i Tsjekkoslovakia

Den katolske erkebiskopen i Praha, kardinal Frantisek Tomasek, har i et brev til regjeringen protestert mot «den permanente diskriminering av de troende» i Tsjekkoslovakia. Den 84 år gamle kardinalen erklærte at religionsfriheten riktignok er garantert i landets grunnlov, men at det ikke er tilfelle i praksis, melder Aftenposten.

Allerede tidligere i sommer kom det mange tegn på en tilstramming i forholdet

Kirken-kommunistregjeringen. Myndighetene øver et sterkt press på prestene for at de skal slutte seg til den kommunistiske fredsprestorganisasjonen, kan «Catholic Herald» fortelle. Det går ikke minst ut over fransiskske prester som har prøvd å fremme Den katolske kirkes sak. Sytti prosent av befolkningen i Tsjekkoslovakia blir katolsk døpt. - Det har forekommet mange arrestasjoner og for noen lange fengselsopphold.

en mappe med 25 av disse ikoner - i vakre reproduksjoner.

Russisk fromhetsliv

Den tidligere biskop i Visby, Olof Herrlin, hører til de få i Sverige som opprettholder personlige kontakter med den russisk-ortodokse kirke. Hans vakre lille bok «Det oskapade ljuset» er et velkomment bidrag til vår kunnskap om den russiske fromhetsverden. Boken utkom i 1980, men har fortsatt aktualitet (Press Förlag, Karlstad). Den gir nettopp slik lettfattelig og saklig informasjon som stimulerer leseren til videre studier. Det er gledelig at et lite forlag har våget å satse på dette. Vi kan bare håpe at flere følger etter. Her har vi et kulturområde som er nesten uoppdaget hos oss, og som sikkert vil friste mange lesere. Det åndelige klimaet tyder på det.

Forfatteren har ikke gitt seg i kast med noen systematisk fremstilling av sitt emne. I stedet belyser han det etterhvert fra ulike vinkler. Boken er nærmest en samling essays gruppert innenfor samme emnekrets. Et kapittel om ørkenfedrenes visdom tegner således opprinnelsen og bakgrunnen ikke bare til den russiske og or-

todokse fromhet, men også til klosterlivet i det hele tatt. Et annet, - om de store «starjetserne», sjelesørgermunkene, - belyser østkirkens visdomsvei og dens asketiske tradisjon. Noen kapitler behandler flere helgenskikkelser i den russiske kirke: Boris og Gleb, - som forekommer på så mange ikoner, - Tikhon av Zadonsk, Sergius og Serafim, og Johannes av Kronstadt, som ble helgenkåret av eksilkirken så sent som i 1964. Sluttkapitlet omhandler en ikke-kanonisert, men helgenlignende skikkelse, Moder Maria Skobtsova, som døde i Ravensbrück for sin hjelp til jøder i Paris.

Dostojevskij og Tolstoj

Herrlin dveler i et par avsnitt ved Dostojevskijs legende om storinkvisitoren og Tolstojs roman Oppstandelse, som ble årsak til at forfatteren ble lyst i bann av kirken. I forbindelse med disse to forfattere kommer han inn på de gammel-troendes skisma. Her kunne man ha ønsket et eget kapittel - så viktig og så vanskelig å begripe som denne kirkestriden er.

Glimtvis skimtes også Sverige - i en litt annen rolle enn den våre historiebøker pleier å

Illegalt sovjetisk blad 15 år

Selve slaggskipet blant de sovjetiske undergrunnspublikasjonene, «Kroniken over løpende begivenheter», feirer i år sitt 15-års jubileum, melder Norsk Misjon bak Jerntep-

pet. I alle disse årene er «Kroniken» smuglet ut av Sovjetunionen og oversatt til engelsk av Amnesty International. Tidsskriftet har hele tiden stått klart på menneskerettighetenes grunn og har ikke vært talerør for noen bestemt politisk oppfatning. Det forteller om forfølgelse av ulike grupper i Sovjetunionen, gjengir referat av rettsaker, nøyaktige data om de forfulgte og brev og appeller til myndighetene. SANTALEN

8

beskrive, nemlig som en aggressiv angriper av det hellige Russland: Dels under middelalderen, - da pavene gjerne så at svenskene angrep russerne, «til forsvar for misjonen», - slik ble erobringen av Finland omtalt, - den skulle hindre at dette landet ble ortodoks i stedet for katolsk. Dels på sekstenhundretallet, da et par krigerske svenske konger kastet truende og begjærlige blikk på Hvitehavs-kysten og den voksende handelsbyen Arkangelsk.

Gryende økumenikk

Fra en annen synsvinkel beretter Olof Herrlin også om anglikaneren William Palmers reise i det ortodokse Russland på 1840-tallet. Det er en riktig kuriøs historie om nidkjærhet og naivitet i økumenikkens gryende barndom: Palmers ærend var å få de russiske kirkeledere til å forstå at anglikanere, katolikker og ortodokse utgjør grener av en og samme hellige kirke og derfor burde ha sakramentsfellesskap.

Tanken blir idag godtatt av mange, men ved midten av attenhundretallet kunne man fort telle dens tilhengere, den var vel faktisk nærmest ukjent. Palmer, stakkar, møtte da også

den mest firkantede mangel på forståelse, men fikk likevel en meget vennlig behandling, og han kom hjem med interessante opplysninger om russisk kirkeliv.

Om biskop Herrlin på sine reiser har søkt - eller møtt - forståelse for lignende synspunkter forteller han ikke. Spørsmålet hører hjemme i kapitlet om uforanderlighet og utvikling i den russiske kirke. Hvem våger å gå igang med det kapitlet? ●

Litteratur

Det kirkelige embede
Niels Steensens Forlag,
København 1983

Økumenisk dialog søker på det nåværende stadium ikke «konsens», men «konvergens», d.v.s. ikke fullstendig samstemmighet, men linjer som løper sammen mot ett mål. Internasjonale økumeniske samtaler kan være bilaterale, mellom representanter for to kirkesamfunn, eller multilaterale, mellom representanter for flere kirkesamfunn. Disse siste har nok en bredere basis, men viser svakere konvergens.

I de siste to årtier er det blitt

Hanne Berentzen

En hvitkalket fasade midt i den steile fjellveggen. En blomstrende have utenfor. «St. Peter kilisesi», St. Peters kirke, står det på skiltet som viser hit opp. Vi går inn, og står i den grotten som kanskje er verdens eldste kirke, kirken der apostlene Peter og Paulus selv har preket.

publisert en hel del rapporter om internasjonale bilaterale økumeniske samtaler, f.e. mellom lutheranere og anglikanere, mellom ortodokse og romersk-katolske kristne. Den felles kommisjon som er utnevnt av Det lutherske verdensforbunds eksekutivkomité og av Vatikanets sekretariat for de kristnes enhet har igjen offentliggjort et dokument, datert 13.03.1981 i Lantana/Florida, om «Det kirkelige embete», og det foreligger nå i dansk oversettelse.

Kommisjonen henvender seg til kirkenes ledere, teologer og menigheter. Forordet advarer at det språk man har vært

Freskomalerier i Assisi

Freskomaleriene over den hellige Frans' liv i basilikaen i Assisi er nå restaurert. Arbeidet begynte for tretti år siden og er blitt forsinket på grunn av nye jordskjeluskader - så sent som ifjor.

CATH. HERALD

Argentinske kirkeledere til Storbritannia

(NØP) Framstående argentinske kirkeledere skal besøke Storbritannia som et ledd i forsoningen etter Falklandskrigen ifjor. Bak initiativet står dr. P. Morgan, generalsekretær i Det britiske kirkerådet (BCC), og utspillet kom etter at delegasjoner fra de to landene møttes på Kirkenes Verdensråds generalforsamling i Vancouver, Canada i sommer. Hensikten med besøket er å drøfte fremtidig samarbeid og å finne ut hvordan kristne i begge nasjoner kan bidra til forsoning.

Verdens eldste kirke

Antiokia, stedet hvor kirkestridene begynte

Helt syd i Tyrkia, mot den syriske grense, i utkanten av Antakya, i dag en by med 66 000 innbyggere. Det Antiokia der Paulus irettesatte Peter, var en av Romerrikets største byer, med vel 1/2 mill. innbyggere. En by der det raskt vokste frem en levende kristen menighet, som våget å gå nye veier, og tok radikale standpunkter i de første kristne strider. Det var her de som bekjente Jesus fra Nasaret som Guds sønn først ble kalt «kristne», og det var

herfra Paulus dro ut på tre misjonsreiser. Antiokia ble et av de viktigste sentra i oldkirken.

Grotten er ganske stor, den rommer minst hundre mennesker. Det var korsfarerne som gjenoppdaget den, og på 1200-tallet bygget de til en forhall med den hvitkalkete fasaden. Da Antiokia ble tatt av korsfarerne i 1098 og holdt som eget fyrstedømme helt til 1268, hadde byen vært under muslimsk styre siden 638.

Tradisjonen om at grotten

var det sted de første kristne i Antiochia kom sammen i hemmelighet, er ikke så usannsynlig. Til venstre for alteret kommer man inn i et lite rom der en i mørket finner restene av en trapp. Trappen har ført opp til en øvre etasje med flere grotter, og dessuten gitt rømningsvei opp og ut på den andre siden av fjellet. Grotten forteller om tider med forfølgelser.

Det var forfølgelser som først bragte kristentroen til

nødt til å bruke «er snarere av teknisk enn av pastoral art.» Omtalen her vil derfor kun presentere rapporten, ikke gi en kritisk bedømmelse av kommisjonens ymse formuleringer. Kompetent forum for denne siste oppgave er her hos oss, Den katolsk-lutherske samtalegruppe i Norge, hvis medlemmer er oppnevnt av henholdsvis Norsk Katolsk Bispesråd og Mellom-kirkelig Råd for Den norske kirke. Allerede i sin forrige felles uttalelse (om «Nattverden - Herrens måltid», i 1982) viser de til publikasjonen av dette nye internasjonale dokument om Det kirkelige embete. Dette

kommer til å gi impulser til å vurdere en del kontroversielle emner på en ny og dypere måte. For eksempel.

1) Når det tales om «apostolisk suksessjon», menes da en innholdsmessig identitet i tros-tradisjon eller også en historisk kontinuitet i embetsrekken?

2) Kan alle kristne enes i anerkjennelse av det bibelske Petrus-embete i den romerske pave?

3) Kan kvinner ordineres til det kirkelige embete? I et lengre «Tillegg» drøfter dokumentet de forskjellige me-

ninger og argumenter om dette. Det gis en evaluering av Romas negative uttalelse i dokumentet «Inter Insigniores» i 1976.

Gerard Vranken

*Catharina Broomé
och Erik Kennet Pålsson*
Katolik i Sverige

*Proprius Förlag,
Stockholm 1983*

Etter initiativ fra Statens Invandrарverk har man i Sverige utgitt en serie informasjonskrifter om de kirker og samfunn som flertallet av innvandrerne tilhører. Til denne se-

Attentat mot kirkelig radiosender i Chile

(NØP) Den katolske radio-stasjonen «Radio Aurora» i Chile er fullstendig rasert etter et bombeattentat, og all sending fra stasjonen er innstilt. I den senere tid har en rekke lik-

nende aksjoner rammet andre kirkelige stasjoner. Gjerningsmennene er ikke funnet. I kirkelige kretser antar man at motivet for attentatene er å stanse de katolske kirkelige radiostasjonene som har en kritisk holdning i sosiale spørsmål, og som arbeider for å hjelpe de underprivilegerte gruppene i samfunnet.

Kirken- spanske sosialdemokrater
For første gang har de spanske biskoper pent kritisert regjeringspartiet, det spanske arbeiderparti. Det skjedde nylig i et dokument kalt «Pavens besøk og vårt folks tro». Klagen går ut på at det spanske arbeiderparti fremmer verdier «som ikke er i samsvar med det spanske folks kulturelle og moralske nedarvede prinsipper», melder Catholic Herald.

10

Antiokia. Etter steiningen av Stefanus i Jerusalem rundt år 34 e. Kr., ble de som bekjente Kristus spredt i en voldsom forfølgelse, og noen av dem kom til Antiokia. Det vokste raskt frem en menighet her, og det var her de første gang ble kalt «kristne». Kanskje fordi man fikk en blandet menighet av både jøder og hedninger, og derfor fikk behov for et samlenavn.

Den første viktige strid i den kristne kirkes historie sto her,

nemlig spørsmålet om man måtte bli jøde for å bli kristen, om den kristne tro også var avhengig av overholdelse av jødisk lov.

Vaklevorne Peter

I fjellveggen over alteret i grotten står en liten statue av St. Peter, han som Jesus kalte klippen, og som var apostlenes leder. Tre ganger måtte Herren i et syn vise ham at ingen mennesker var urene, for å

overbevise ham om at troen også var for hedninger. Likevel var han ikke sterkere enn at han senere viste tydelig vaklevorenhet, kanskje var det her i denne grotten han ble irettesatt av Paulus? Paulus forteller selv om hendelsen i sitt brev til galaterne:

Men da Kefas (Peter) kom til Antiokia, sa jeg ham imot like opp i ansiktet, for hans opp treden hadde dømt ham. Før det kom noen fra Jakob, holdt han måltid sammen med de hedningekristne. Men da de kom, trakk han seg tilbake og holdt seg unna, fordi han var redd for de omskårne.

Også de andre jøde kristne hyklet sammen med ham, så til og med Barnabas ble revet med av hykleriets sannhet. Da sa jeg til Kefas i alles nærvær: «Når du som er jøde, ikke lever etter jødisk, men etter hedensk skikk, hvordan kan du da tvinge hedningene til å leve som jøder?» Vi er av fødsel jøder og ikke syndere av hedensk ætt. Men vi vet at et menneske ikke blir rettferdig for Gud på grunn av gjerninger som loven krever, men bare ved troen på Jesus Kristus.

Det er vanskelig for oss i dag å forestille oss hvor dyptgripende brudd dette var for de jødiske kristne, mennesker

rien hører «Katolik i Sverige», et hefte på 68 sider utgitt av Katolska pedagogiska nämnden.

Heftet behandler fire hovedemner: Den administrative oppbygning av den katolske kirke i Sverige idag, historikk, den katolske tro og de kirkelige forhold med de problemer som må oppstå når halvparten av katolikkene er født utenfor Sverige og kommer fra 50 forskjellige land. Tilslutt kommer en studieplan med tanke på videre studium og utdypning av det omfattende stoff som her bare kan berøres.

Fremstillingen er enkel og oversiktlig og tar i første rekke

sikte på å gi orientering til de katolske innvandrerne. Men denne elementære kunnskap kan også være nyttig for et bredere publikum, også for nordmenn som vil vite litt om de katolske forhold i vårt naboland.

Man finner en rekke gode bilder som gjør stoffet mer levende og heftet mer attraktivt.

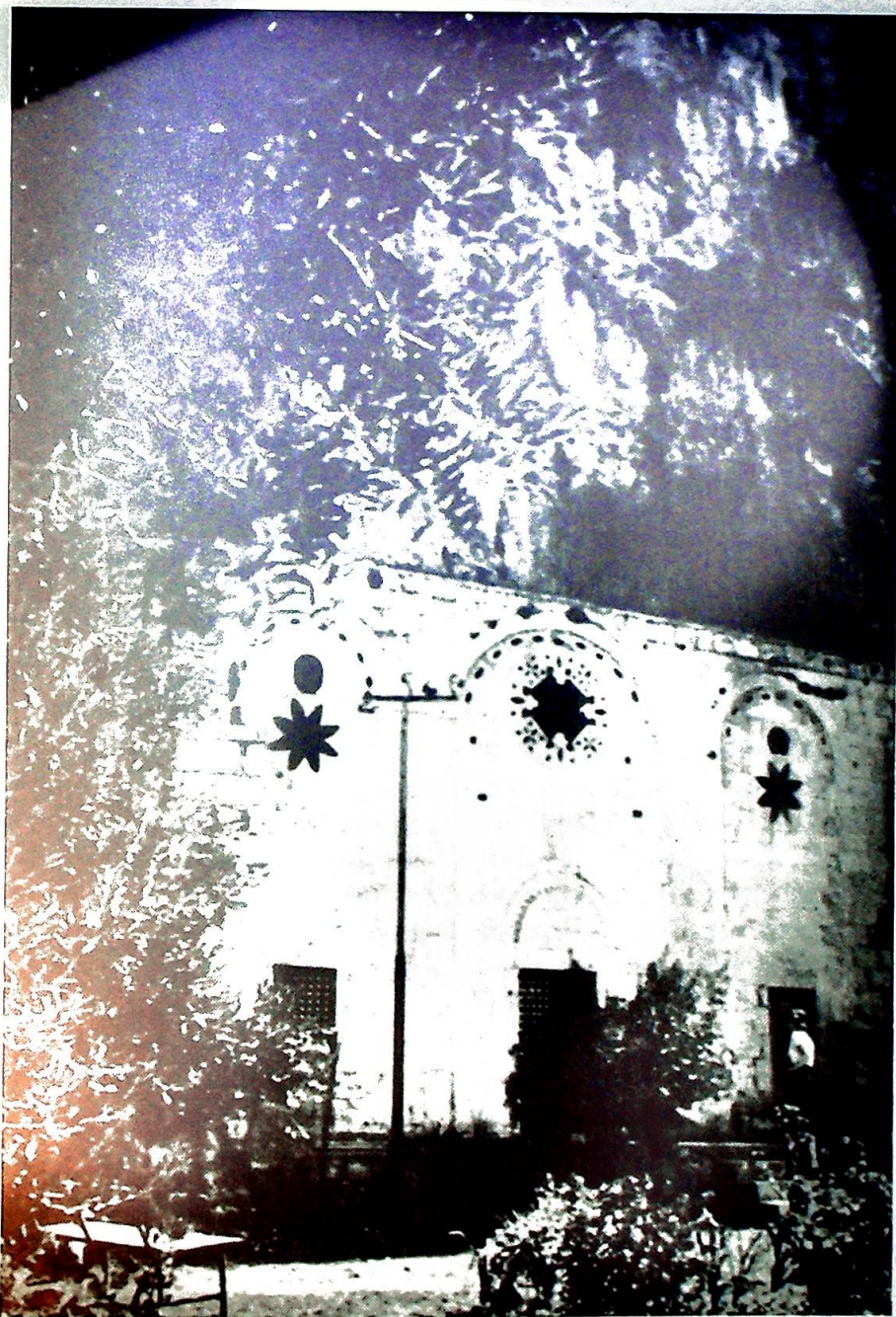
Marit Flagestad

Kirken i Syd-Vietnam

Da kommunistene overtok Syd-Vietnam, var det ca. 300 katolske prestes i landet. Siden 1975 er over 200 katolske og 50 protes-

tantiske prestes fengslet eller drept. En del er forsvunnet, og det er usikkert om de er i live. I dag har man kjennskap til at 130 er anbragt i leirer, de fleste i Nord-Vietnam. I løpet av kort tid er 14 navngitte prestes blitt drept etter å ha vært utsatt for umenneskelig behandling i fengselet, skriver «Ropet i Øst»

MISJON BAK JERNTEPPET

Kanskje var det her i denne grotten Peter ble irttesatt av Paulus?

«Levende Luther»

Dette var tema for en etterutdanningsuke som ble arrangert ved Universitetet i Oslo i slutten av august. Kurset var særlig beregnet på prestes, kateketer og lærere. Fra katolsk hold deltok pater Per Bjørn Halvorsen. Emnet for hans innledning var «Luther-jubiléet - sett med katolske øyne».

11

som var oppflasket med at overholdelse av loven var en betingelse for Guds rikes komme. Nå lærte de at Guds rike var kommet med Jesus fra Nasaret, men det var likevel et langt skritt på den første misjonsreise: «En gang de holdt gudstjeneste og fastet, sa Den hellige ånd: «Ta ut Barnabas og Paulus for meg, så de kan gå til den oppgave jeg har kalt dem til.» Etter faste og bønn la de sine hender på dem og lot dem reise». Slik forteller Lukas om begynnelsen til den første hedningemisjon, den virksomhet som la grunnlaget for en verdensomspennende kirke, som gikk ut over jødedommens grenser: å skulle se på som rent det de visste var urent, og omgås hedninger, som loven forbød dem å gjøre.

Progressive Antiokia

De kristne i Antiokia ble foregangsmenn i så måte. Det var herfra Paulus og Barnabas, som hadde bodd i menigheten i over ett år og undervist dem, ble sendt ut. Kanskje var det nettopp i St. Peters grotte at også denne hendelsen fant sted.

Paulus og Barnabas dro ut fra Seleukia, havnebyen til Antiokia, som ligger noen få mil

Kirken og arbeidsløsheten

«I arbeidet utfolder mennesket en fundamental guddommelig bestemmelse for sitt liv», skriver Olav Skjevesland i «Luthersk Kirketidende». «Hvor arbeid ikke lenger er

mulig (sykdom selv sagt frasett), kommer mennesket i en forkjært posisjon både overfor Guds kultiveringsoppdrag - og sin personlige bestemmelse og «ære». Mennesket fratras en grunnleggende forutsetning for selvspekt, livsmening og fysisk-psykisk sunnhet.

På dette grunnlag er det ikke utidig om Kirken lar sin røst høre i en tid med arbeidsløs-

het av alvorlig omfang. Hvor nøkterne økonomiske kalkyler raskt overveier «strukturrasjonalisering» og flytting av arbeidskraft, bør Kirken holde vitale spørsmål levende . . .

Jeg sier ikke at Kirken skal være en pågående partner i de siste, konkrete drøftelser om bedrifters og arbeidsplassers være eller ikke være. Kirkens innkast av momenter bør skje på det plan hvor selve filosofien og holdningen i arbeidsledighetsproblematikken utformes.»

12

unna. Det var en av tidens største havnebyer, i dag er det bare en liten landsby, Samandagh, på den store åpne sletten mellom fjellene ut mot Middelhavet. Gjennom Seleukia kom de også tilbake, etter sin reise til Kypros og Lilleasia, der de hadde forkynt budskapet om Kristus for hedninger etter at jødene i synagogene vendte dem ryggen og forfulgte dem.

Etter denne reisen blusset striden om hedningkristne og jødekristerne opp igjen, og Paulus og Barnabas måtte reise til Jerusalem for å klare opp striden med apostlene der, og det ble igjen slått fast at overholdelse av jødisk lov ikke var nødvendig for de kristne av hedensk ætt.

Tre ganger dro Paulus ut fra Antiokia på misjonsreise fra denne byen, hvor det i dag bare fins noen få kristne. Det fins en liten katolsk kirke nede i Antakya, der det feires messe hver ettermiddag. En gang i året feires gudstjenesten i den gamle grotten, på 29. juni, festdagen for apostlene Peter og Paulus. Begge virket i Antiokia, og begge led martyrdøden i Rom.

Romerrikets Antiokia var en storby med 1/2 mill. innbyggere - dagens tyrkisk

Kirkelig sentrum

Antiokia fortsatte å spille en viktig rolle i den kristne kirke. En rekke ruvende personligheter har vært biskoper i Antiokia etter Peter, den første etter ham var Ignatius, en av de store kirkefedre som vi har bevart flere skrifter fra. Etter Jerusalems fall i år 70 e.Kr., fikk Antiokia en ledende stilling som kirkelig sentrum, som den senere måtte dele med Alexandria og etterhvert også Konstantinopel. Dermed kom Antiokia til å spille en viktig rolle i den innfløkte og spennende utvikling av den kristne kirke gjennom de første århundrer.

Forståelsen av hvem Jesus Kristus var, forholdet mellom ham og Gud Fader, ble utgangspunkt for voldsomme stridigheter som førte den teologiske diskusjon langt ut på gaten blant vanlige mennesker. Kanskje på samme måte som når man diskuterer jomfrufødsel etter et fjernsynsprogram i dag?

Vi finner mange likhetstrekk mellom diskusjonene den gang og i dag. Bibeltolking og Kristus-forståelse var også den gang stridsemner som førte så langt som til avsettelse og kjetterstempel, ikke bare av prester, men av biskoper.

Biskop Tutu får amerikansk ærespris

Den anglikanske biskop Desmond Tutu som også er generalsekretær i Det sør-afrikanske kirkerådet (SACC) er av Det økumeniske kirkerådet i New York tildelt ærespris for 1983. I et brev til Tutu heter det at æresbevisningen bare gis til personer som har tilkjennegitt en grunnleggende innsats for menneskeheten, melder NØP.

Erkebiskop misfornøyd med USA's Mellom-Amerika politikk

San Salvador, El Salvador (NØK/KIPA) USA's militærøvelser i Honduras er innblanding i indre mellom-amerikanske anliggender, sa overhyrden for Den katolske kirken i El Salvador, erkebiskop Rivera Damas

nylig i en preken i landets hovedstad. Erkebiskopen mente også at det siste militærkuppet i Guatemala, hvor general Rios Montt mistet makten, er et tegn på Washingtons intervensjonspolitik.

13

Antakya har bare 66.000.

Biskop ble avsatt

Paulus av Samosata, som var biskop av Antiokia fra ca. 260, mente at Kristus ikke var Gud fra evighet av, men at han på en spesiell måte var Guds redskap, at han fra fødselen av var inspirert av Guds kraft som bodde i ham på en slik måte at man godt kunne kalle ham Gud. Omsatt til våre dagers diskusjon avvekket han altså jomfrufødselens betydning. Hans motstandere fikk ham bannlyst og avsatt på en bispe-synode i hans egen by i 268, og det var første gang en biskop ble avsatt for sin læres skyld.

Noen få år senere opprettet Lukianos, som sannsynligvis

var hans disippel, en teologisk skole i Antiokia. Denne la grunnlaget til den historisk-kritiske bibeltolkning, som er den dominerende retning innen bibeltolkningen i dag. Den antiokenske skrifttolkning var historisk-grammatisk, det vil si at de gikk ut fra ordenes egentlige betydning i vanlig språkbruk.

De belyste utsagn i skriften ut fra den historiske situasjon de var blitt til i, og sammenhengen det sto i. De la vekt på det menneskelige i det bildet evangeliene tegner av Kristus, og Kristus som moralsk forbilde. Theodoros av Mopsuestia, som betegnes som oldkirkens betydeligste skrifttolker, var antiokener. Hans disippel Nestorius ble patriark av Konstantinopel i 428, etter å ha vært munk og presbyter i Antiokia.

Nestorius understreket at hvis Kristus var et sant menneske, måtte han ha en normal menneskenatur med fri vilje og en menneskelig utvikling. Var han samtidig sann Gud, måtte han ha en guddommelig natur, som hverken kunne forandres eller lide. Disse to naturer kunne da ikke blandes sammen, men forenes i én person bare som en sammenføyning.

«Guds mor» eller «Kristi mor»

Det var innviklete diskusjoner, der de sloss om små nyanser, som for oss kan virke merkelig. For dem var det blodig alvor. Nestorius ville ikke at Maria skulle kalles «Guds mor» hvis hun ikke samtidig ble kalt «Guds og menneskets mor» eller rett og slett «Kristi mor».

Dette var ikke godt nok for teologene fra Alexandria og deres tilhengere. Kyril av Alexandria vant støtte i Vesten, og da keiseren i 431 sammenkalte til en synode i Efesos for å gjenopprette kirkefreden, kom Kyril dit først med væpnede menn, og erklærte Nestorius for avsatt. Så kom Nestorius med sine støttespillere og avsatte Kyril, som igjen svarte med å lyse dem i band.

I all forvirringen presterte keiseren å stadfeste begge avsettelsesdommene. Nestorius trakk seg så frivillig tilbake for kirkefredens skyld. Dette førte til at den antiokenske skole ble mer isolert, og gjorde seg mindre gjeldende, bortsett fra i det østlige Syria og Persia. Etter dette mistet Antiokia etter hvert sin fremstående posisjon i kirken.

I dag er det bare små rester igjen av dette kirkelige senter,

Kirkenes Verdensråd

Den romersk-katolske kirke er ikke tilsluttet Kirkenes Verdensråd som nylig avsluttet sin generalforsamling i Vancouver, Canada, men møtte med observatører. I alt var henimot to tusen delegater, rådgivere, observatører og pressefolk samlet i de vel fjorten dager generalforsamlingen varte. Hva som ble oppnådd på møtene i Vancouver - bortsett

fra dialog mellom ulike kirkesamfunn og nasjonale grupperinger - er for øyeblikket noe uklart. Etter Vancouver-samlingen uttalte lederen for Den norske kirkes delegasjon, biskop Gunnar Liserud - ifølge Vårt Land - at det er behov for å styrke dialogen mellom kristne og representanter for ikke-kristne religioner. Generalsekretær Gunnar Stålsett ble innvalgt i eksekutivkomitéen, det høyeste organ i Kirkenes Verdensråd.

14

en grotte i fjellet med et alter og en hellig kilde, en blomstrende have utenfor. En prest nede i byen som hver dag gjentar de samme ord som Peter og Paulus sa da de velsignet brød og vin i grotten i fjellet for omtrent 1940 år siden.

Kirkestridene er flyttet til andre land, der troen på Jesus fra Nasaret som sann Gud og sant menneske føres videre til nye slekter, levende tro og levende strid som hadde sin begynnelse i Antiokia. ●

Inn til stillheten

«Det er noe som ikke stemmer i kristendommens kontakt med menneskene dersom de må reise til India for å få et ankerfeste i tilværelsen, - dersom Kirken ikke kan formidle den sentrale mystiske tradisjonen. Man skal såviss ikke forringe betydningen av ordet, av evangeliets budskap. Men det som er viktigst for mennesker i vår tid, det er å få gå inn i stillheten, meditasjonen. Bryte med konsumveldet, komme bort fra den livsform som bygger på det man eier og det man utfører.»

Det sier Erwin Bischofberger, jesuittpater i Stockholm. «Kirken må være lydhør overfor den nye åndelige sensibili-

tet i vår tid,» sier Bischofberger, «det er en gammel oppfatning i kristendommen at impulser kan komme utenfra, - at den hellige Ånd virker også der. Vi må være oppmerksomme på konstruktive krefter i samfunnet, gå i dialog, ja i allianse med dem. Man kan finne viktige impulser i miljøbevegelsen, i fredsbevegelsen, innen vitenskaper som fysikk og biologi. Og i andre religioner. Kirkens mulighet og sjanse ligger i å søke - mer alvorlig enn hittil - en dialog med andre store religiøse tradisjoner.»

Erwin Bischofberger er stolt over at hans ordensbrødre ligger langt fremme i dette arbeidet. Jesuittene har ett institutt i Tokyo og ett i New Delhi for kontakter med buddhisme og hinduisme. - «At Gud ble menneske, at Han gikk inn i menneskenes livsvilkår for å veilede oss, befri oss og vise oss hvor stor Guds kjærlighet er, - det må ikke gjøres til et angrep på andre, et maktinstrument. Det må fremføres slik at det kan være andre trosretninger til tjeneste.»

Fra et intervju i Svenska Dagbladet - i debattserien «Var är Gud hemma?»

De tyske Ansgar-Werk støtter Kirken i Norden

Ansgar (eller Oskar) betyr Guds spyd. «Nordens apostel» Ansgar var født 801 og ble utdannet i benediktinerklosteret Corbie i Nord-Frankrike.

Han ble kalt til å misjonere i Norden, og virket i Danmark og Sverige. Senere ble han biskop og pavelig Legat for Norden, med sete i Hamburg.

Flere ganger led han alvorlige tilbakeslag fordi de skandinaviske vikinger herjet og røvet.

Han døde på lysmessefesten 865 i Hamburg, og har minnedag 3. februar.

I Norge er dette «memoria obligata».

Ansgar-Werk finnes i bispedømmene Köln, München, Hildesheim, Osnabrück og Münster.

Nestekjærlighet beriker også den som gir

15

Kontaktskapende arbeid

Nesten hver gang noe skjer innenfor den katolske kirke i Norge - og Skandinavia forøvrig, -vises det til at tiltaket støttes av et St. Ansgariuswerk eller et Ansgar-Werk i Tyskland. Ansgar-Werk des Bistums Osnabrück er en slik velledighetsinstitusjon, med undertittelen «Patenaktion Skandinavien».

Ansgar-Werk Osnabrück er en forholdsvis ny stiftelse, grunnlagt av den nåværende biskop i bispedømmet Osnabrück i Nord-Tyskland, biskop Helmut H. Wittler. Grunnleggelsen den 10. januar 1967 markerte en ny vending i arbeidet innenfor bispedømmet Osnabrück for å støtte Kirken i de nordiske land. Stiftelsen sørger hvert år for at det blir innsamlet over 2 millioner kroner blant menighetene innenfor bispedømmet, og fordeler så disse pengene på forskjellige prosjekter i de nordiske land. Til å lede stiftelsen har biskop Wittler utpekt et styre på 12 personer.

Formann i styret er Dorothea Olbrich, som kom med i Ansgar-Werks styre like etter opprettelsen i 1967. Siden 1970 har hun vært styrets formann, og har gjennom sitt virke

Vi ønsker i første rekke å bidra til at kirken i de nordiske land kan arbeide aktivt, sier Dorothea Olbrich.

kommet i kontakt med en rekke skandinaver. Fru Olbrich forteller at de viktigste oppgavene for Ansgar-Werk Osnabrück er kontaktskapende arbeide mellom katolikker i Norden og Nord-Tyskland, formidling av litteratur og økonomisk støtte til pastoralt arbeide i Norden.

Fra «Patenschaft» til «Partnerschaft»

- Jeg vil gjerne understreke at vårt arbeide etterhvert mer har fått karakteren av partnerskap - ikke så meget fadderskap som tidligere var så typisk, sier fru Olbrich. - Vi mener at samarbeidet mellom

Nord-Tyskland og Norden også gir oss en rekke verdifulle impulser, og hun understreker at man fra tysk side ikke er opptatt av å bygge kirker og minnesmerker over seg selv i Norden -.

- Vi ønsker i første rekke å bidra til at Kirken i de nordiske land kan arbeide aktivt, og å få knyttet kontakter mellom katolikker hos oss og hos dere. Derfor gir vi tilskudd til såkalte «faddermenigheter» i Tyskland som spesielt samarbeider med en menighet i ett av de nordiske land. På denne måten berikes de tyske menigheter gjennom samarbeide med katolikker i de nordiske land. Pengene skal gå til praktisk arbeid i første rekke, selv om vi også har gitt tilskudd til bygninger.

Den økonomiske støtte til pastoralt arbeid fordeler seg over et ganske vidt felt. Vi støtter teologistudenter under utdannelse, og deltar i arrangementet av en årlig studieuke for prester og søstre. Siden 1965 har det vært arrangert nordiske katolikkdager i Tyskland. I denne forbindelse har vi forsøkt å rette søkelyset mot Kirken i Norden, og gjennom systemet med tyske «faddermenigheter» er det etablert et kontaktnett til nordiske me-

Oppfordring til tyske katolikker

(KNA) Meddelelsesblad for kirkene i bispedømmene Osnabrück, Hildesheim og Paderborn har oppfordret sine lesere til bønn og

16

nigheter og mellom katolikker på begge sider som har vært til berikelse for oss. I en helt spesiell stilling står ungdomsarbeidet. De ansvarlige for arbeidet med ungdomsgrupper i Norden treffes regelmessig i Hamburg for å drøfte ungdomsarbeidet og pastoralt arbeid på et mer generelt plan. Denne møtevirksomheten har foregått siden 1967.

Endelig må det være riktig å understreke betydningen av at representanter for Kirken i Tyskland får anledning til å bli kjent med menigheter i Norden gjennom studieturer til de nordiske land. Slike studieturer arrangeres årlig til ett av de nordiske land.

Prestestudentene viktige

Dere støtter prestestudentene på flere måter?

- Ja, vi anser dette arbeidet for å være av spesielt stor betydning. Først og fremst støtter vi økonomisk med tilskudd til den enkelte students studie-, oppholds- og reiseutgifter. Men vi mener at det også er viktig at de forskjellige nordiske lands studenter får anledning til å bli kjent med hverandre. Derfor dekker vi utgiftene i forbindelse med møtene i den såkalte PSP-

underskriftskampanje mot undertrykkelse og forfølgelse i Sovjetunionen. Ikke minst skal man ha i tankene Andrej Sakharov, vinneren av Nobels fredspris, den ortodokse presten Gleb Jakunin og tolv fanger. Ad omveier har et åpent brev fra de tolv til Paven nådd Vesten.

gruppen (Pro Skandiae Populis - Foreningen av skandinaviske prestestudenter). Vi håper på denne måten å bidra til at de nordiske prestestudenter, (- fremdeles er ikke alle opprinnelig fra de nordiske land, -) skal lære hverandre og sine fremtidige hjemland bedre å kjenne.

Frivillige gaver

Hvorledes skaffes mellom 2 og 2,5 mill. kr. hvert år?

- Alt samles inn gjennom frivillige gaver, kollekt og lignende. Vi har store, men flest små, bidragsydere i hele bispedømmet Osnabrück, som jo dekker det meste av Nordtyskland.

Har dere en administrasjon til å ta seg av organisasjonen?

- Nei, det hele er basert på frivillig innsats. Oppgaven med å sitte i styret for Ansgar-Werk er et æresverv. De 12 styremedlemmene møtes to ganger årlig, og arbeider i tiden mellom møtene med sine tildelte oppgaver. Det kan dreie seg om økonomi, fadder-menigheter, studieuken, informasjonsarbeidet og lignende. Hvert medlem av styret har sin konkrete oppgave som vedkommende arbeider med hele tiden.

Kardinal Willebrands etterfølger

Paven har utnevnt biskopen av Rotterdam, Adrianus Simonis, til erkebiskop og dermed også til kardinal Willebrands etterfølger. Man tror utnevnelsen vil styrke de hollandske biskopers «høyre» fløy. KNA

Hvilke personer sitter i styret?

- Det er personer biskopen mener er skikket til dette arbeidet. Noen er prester, andre er legfolk som jeg selv. Vi kommer fra hele bispedømmet Osnabrück, og har det til felles at vi er interessert i Kirken, i Norden og i Tyskland. Dessuten ønsker vi å utbre kjennskap til de verdier og rikdommer av kulturell art som finnes i Norden og blant nordiske katolikker.

Kirken må få utvikle seg

Er det riktig at Tysklands katolikker skal støtte Kirken i land som ellers er så rike når det gjelder materielle verdier?

- Det kan nok tenkes at Kirken i Norden selv en gang i tidens fylde må sørge for sin økonomi. Men man skal huske på at det dreier seg om mange bispedømmer og flere land. Svært mange av katolikkene i Norden er mennesker fra andre land som har funnet et nytt hjemland der. Fra Ungarn, Tsjekkoslovakia, Polen, Vietnam og andre steder er de kommet til Norden for å finne politisk og økonomisk trygghet. Det tar tid å utvikle et fellesskap, å komme dithen at alle tenker at «vårt bispe-

«Fremmedarbeidere»

som sjalesørgere

(KNA) Også i år har *utenlandske prestene* trådt inn som ferievikarer i de vest-tyske bispedømmer Osnabrück og Hildesheim. Det dreier seg i alt om ca. hundre prester som etter nøye overveielse har vist at de behersker landets språk og kan foreta alle katolske kirkelige handlinger.

dømme er vår kirke». Ennu tenkes det meget i nasjonaliteter. Men jeg tror det skjer meget på dette felt i våre dager. Den gledelige økningen i antall innenlandske prestekandidater er bare ett av tegnene på en slik positiv utvikling. Med en god porsjon tålmodighet vil vi nok se en slik utvikling der «misjonskirken» blir en integrert, nasjonal kirke i positiv forstand.

I Ansgar-Werk Osnabrück ser vi det som vår oppgave nettopp å gi et bidrag til en slik utvikling. Vi er ikke ute etter å skape avhengighet eller fremme egne målsetninger. Vi ønsker i beste kristne nestekjærlige tradisjon å yde hjelp til selvhjelp. I denne forbindelse er det uinteressant om landet i seg selv er rikt eller ikke. Vi håper - og erfarer også - at vår økonomiske hjelp utvikler seg til en verdifull kontakt som begge parter har utbytte av og føler seg takknemlig over.

For vår del mener vi å ha sett at Kirken i Norden utvikler seg og får større selvtilit. Vi ser at en egen bevissthet er iferd med å bygges opp blant nordiske katolikker. Det er en utvikling vi hilser med glede. Personlig har jeg tro på nestekjærlighet - all nestekjærlig-

Menigheter

løser plassproblem

(NØP) En liten anglikansk menighet med en for stor, gammel kirke, og en voksende gruppe pinsevenner med et allfor lite kirkebygg, løste sine plassproblemer ved simpelt hen å bytte gudshus! Denne mellomkirkelige solskinnshistorien kunne kanskje gi impulser til menigheter her i landet også? - Vi bare spør . . .

het gir resultater. Virkningene av handlinger drevet av nestekjærlighet uteblir ikke. For den som yder kommer en større erkjennelse, erfaringene beriker en. Idet man innlater seg med andre, blir man selv forandret. Fra vår side består meget av arbeidet i å investere i personell, i mennesker. Samtidig vokser vi i vår egen ånd, blant annet under studiedagene. Jeg mener vi lever mer etter slike erfaringer, og ser på vårt arbeide som et tegn som er blitt oss gitt.

Informasjon til giverne

Dere utgir også et eget tidsskrift?

- Ja, vi mener at de som gir, har krav på å bli informert om hva pengene brukes til. Men dette tidsskriftet, som utkommer to ganger årlig, gir oss også en god anledning til å informere mer generelt om hva som foregår i den katolske kirke i de nordiske land, samt å gi våre bidragsydere innblikk i de nordiske folks kultur og lignende.

Så på mange måter gir dette tidsskrift også uttrykk for hva vi egentlig vil oppnå gjennom våre bidrag til den katolske kirke i Norden, nemlig forbrødring og enhet i Kristus, sier Dorothea Olbrich.

Rolf B. Bowitz

Britiske biskoper mot dødsstraff

London (KIPA) - De katolske biskoper i England og Wales har enstemmig uttalt seg mot gjeninnførelse av dødsstraff i Storbritannia.

NRK's innsamling -84 til Amnesty International

Ved et møte i NRK's innsamlingsråd er Amnesty International blitt tildelt NRK's innsamlingsaksjon for 1984. - Amnesty International ble stiftet i England i 1961 som en hjelpeorganisasjon for verdens glemte fanger - politiske og religiøse fanger som vansmekket og ble torturert i fengsler verden over. Med medlemmer i over 150 land er den nå verdens største menneskeretts-organisasjon. På tross av dette har Amnesty International hele tiden slitt med økonomiske problemer, blant annet fordi bevegelsens strenge nøytralitetskrav har hindret den i å motta støtte gjennom statlige bevilgninger.

Amnesty International nyter respekt som en uhyre holdbar kilde når det gjelder dokumentasjon av brudd på menneskerettighetene, og vanligvis får organisasjonens rapporter betydelig publisitet i verdenspressen. I første rekke har Amnesty gjort seg kjent for sitt arbeid for samvittighetsfanger.

I Norge har Amnesty International vel 7000 medlemmer. Organisasjonen håper imidlertid at NRK-innsamlingen - og blesten rundt den - vil bidra til at også medlemstallet øker betydelig i løpet av 1984.

Programbladet (fork.)

Knut W. Ruyter: Den nye kirkelov

En erklæring om menneskerettigheter I

25. januar i år kunngjorde pave Johannes Paul II den nye kirkelov som skal gjelde for alle 735 millioner katolikker i verden.

27. november - første søndag i advent - vil loven tre i kraft. Skal den nye lov forkastes uten nærmere øyesyn eller skal den gis en sjanse?

Perioden vi nå er inne i kalles *vacatio legis* og er fastsatt for å gi tid til å informere de troende om lovens innhold, og tillate bispedømmer å tilpasse sin praksis i overensstemmelse med loven, - eventuelt søke om tillatelse til å bibeholde avvikende praksis.

Offentliggjørelsen ble noe forsinket fordi Paven foretok endringer i det endelige lovutkast fra 1981. Bl.a. fastholdt han ti helligdager og utelukket gjengifte for permanente diakoner dersom deres første kone skulle dø. Den omstridte *Lex Ecclesiae Fundamentalis* - en konstitusjon felles for Kirken i øst og vest - er også innarbeidet i den nye kirkelov.

En menneskerettighetserklæring

I pressen har den nye kirkelov stort sett fått en positiv omtale. *The New York Times* anser revisjonen som et vellykket forsøk på å forbedre spenningen mellom lov og teologi, og *Newsweek* presenterer kirkeloven som en menneskerettighetserklæring for katolikker. De mest kritiske bemerkninger er faktisk kommet fra amerikanske kirkerettskyndige som føler at loven ikke svarer til Det annet Vatikankonsils forventninger og intensjoner.

Mordet på ordenssøstre i El Salvador ignoreres

Washington (NØP/EPS) Advokater som representerer familiene til de fire nonnene som ble myrdet i El Salvador for to år siden beskylder nå Reagan-administrasjonen og

Ladislaus Orsy, en av de fremste ekspertene på kirkerett i USA, kalte den nye lov «et kompromiss» som ikke lever opp til en ny måte å tenke lov på, slik Paul VI hadde bedt om.

25. januar 1959 kunngjorde Johannes XXIII sin beslutning om å sammenkalle et økumenisk konsil for den katolske kirke, og meddelte samtidig at en revisjon av den kanoniske lov var forestående. Er den nye kirkelov slik den i dag foreligger, trofast mot intensjonene fra konsilet? Er den kronen på verket?

Lovens rolle

Pave Paul VI, som utvilsomt var sjefsarkitekten for revisjonen, sa gjentatte ganger at lovens rolle er av åndelig karakter og må vitne om kjærlighetens ånd, om godhet og moderasjon. Hensikten med loven er å hjelpe de troende i deres åndelige liv, samt regulere Kirkens liv i harmoni med Det annet Vatikankonsils intensjoner.

Ingen er i tvil om at den nye kirkelov er en markert forbedring fra den gamle og at den er bemerkelsesverdig trofast mot konsilets bestemmelser selv om en skal lete lenge for å

salvadorianske myndigheter for å trenere den videre etterforskningen av saken. Advokatene hevder at salvadorianske myndigheter ikke har vist noen interesse for å finne ut hvem som på ansvarlig hold ga ordre om henrettelsen av de fire. Det er blitt klart, sier advokatene, at «det aldri vil bli stilt noen tiltale for disse ugjerningene».

Kirke skjuler rase-forfulgte

(NØP) Etter de omfattende raseopptøyene på Sri Lanka den siste tiden, har flere kirker åpnet sine dører for å ta imot forfulgte flyktninger fra den tamilske befolkningen. Kirker i og omkring hovedstaden Colombo huser nå omlag tusen tamil-familier som den singalesiske mobben har drevet på flukt. I følge offi-

sielle tall har hittil tre hundre mistet livet i opptøyene og rundt nittitusen er drevet på flukt. Flere kirkebygninger, kontorer og overnattingssteder er brent ned på grunn av gateurolighetene.

19

finne en professor i kirkerett som er enig i alle forskriftene i den nye lov. Utvilsomt er den nye kirkelov underordnet Kirkens åndelige budskap og teologi, og «legalismen» som ofte kjennetegnet Kirken før konsilet, er sterkt svekket og på vei ut. I denne forbindelse advarer kirkerettskyndige oss mot å legge for stor vekt på den nye kirkelov. Som Mgr. John A. Alesandro sa ved det årlige møtet til *The Canon Law Society of America*: Kirkeloven «kan ikke atskilles fra konsilets dokumenter som inspirerte dens revisjon, fra Den Hellige Skrift som danner grunnlaget for konsilets lære, fra bekjennelsen til alle troende, eller fra Kristus selv.» I tillegg til dette må vi fortsatt være klar over at den nye kirkelov er basert på romersk lov, som på mange vesentlige områder skiller seg fra den sivile lov vi kjenner. Norsk lov fastslår for oss et *minimum* av forventninger som en borger må leve opp til, og det er vanskelig for oss å tenke kirkelov på en annen måte. I motsetning til den sivile lov, setter kirkeloven opp et *maksimum* av forventninger. Den streber mot idealet. Derfor bør den ikke være kjennetegnet for god kristen oppførsel. Og fordi loven forventer det mak-

Argentina og «de forsvundne»
I Argentinas hovedstad Buenos Aires går varje vecka en grupps kvinner tysta rundt ett torg i protest mot at deras barn «forsvunnit». De kallas de galna mödrarna - av makthavarna.

Hebe P de Bonafini är ordförande för mödrarna på Plaza de Mayo, som de kallas efter det stora torget i Buenos Aires där de stille demonstrerar. I en argentinsk tidskrift

berättar hon att det var för fem år sedan som dessa kvinnor började sin kamp för mänsklig värdighet. Deras tysta kamp handlar om att få sina barn tillbaka - levande. De har övervunnit tårarna och smärtan, övergett sina liv som hemmafruar för att ägna sig åt denna ändlösa pilgrimsfärd, fylld av hot och skräck.

Varje torsdag vandrar kvinnorna rundt Plaza de Mayo, långsamt och tysta går de

runt runt. Utan hämndbegär kämpar de för vetenskap om sina försvunna barns öden och för att detta inte skal upprepas. De kämpar inte för ideologier utan för livet.

- Från att ha varit 14 kvinnor från början är vi nu 2500 i hela landet. Men vi menar at alle mödrar som har en försvunnen är en av oss. Och de försvunnas antal uppgår til omkring 30 000, vilket regeringen aldri förnekat, säger Hebe P de Bonafini.

KYRKANS TIDNING

20

simale, innvilger den ofte dispensasjoner. Loven er ikke et frelsesmiddel, men har en relativ viktighet: Den er nødvendig og nyttig, men er helt underordnet i det kristne liv.

Likestilling for alle troende

Kanskje en av de mest bemerkelsesverdige forandringer i loven er at den på grunnlag av dåpen foreskriver likestilling for alle troende i Kirken. Denne likestilling er rettet mot de troendes felles engasjement i Kirkens misjon og virke. Distinksjonen mellom prester og legfolk er opprettholdt, men den er satt opp i en ny sammenheng. I stedet for å basere hele lovens oppbygning på forskjellen mellom prester og legfolk, som kirkeloven av 1917 gjorde, begynner den nye kirkelov med å stadfeste alle døptes felles verdighet og setter fram distinksjoner bare på grunnlag av forskjellige kirkelige tjenester. Ansvar og rettigheter for alle kristne er uttrykt for første gang i en slags menneskerettighetserklæring. Den inneholder i alt fjorten punkter; - bl.a. retten til å råde pastorer om Kirkens velferd, retten til å høre Guds Ord og motta sakramentene, retten til å

danne foreninger, retten til akademisk frihet, retten til å forsvare sine rettigheter i den kirkelige domstol og bli dømt upartisk i følge loven. Legfolkets rolle er viet betydelig oppmerksom og her er kirkeloven helt på linje med konsilet. Legfolk flest vil nok ikke merke mange forandringer siden de fleste av dem allerede er blitt innarbeidet i Kirkens praksis i årene etter konsilet. Innlemmelsen av disse forandringer vil imidlertid styrke og sikre legfolkets plass.

I følge den nye kirkelov kan legfolk utføre følgende tjenester i Kirken - tjenester som den gamle kirkelov stort sett forbeholdt prestene: De kan inneha kirkelige embeter, både i styringsorganer (bispedømmeråd, menighetsråd, finanskomiteer) og i rettsorga-

ner (særlig i den kirkelige domstol som dommere, notarier, forsvarere etc.). De kan bli oppnevnt som administratører i menigheter uten prest, og som økonomidirektør for bispedømmer. De kan sendes ut som misjonærer og under visse omstendigheter kan en biskop, - med tillatelse fra Vatikanet, - utnevne legfolk til å forvalte dåpens og ekteskapets sakramenter når ingen prester er tilgjengelige. Videre kan legfolk fungere som lektorer og akolyter (selv om bare menn kan bli innsatt i disse tjenester), og de har rett til å preke under alle liturgiske gudstjenester, dog ikke etter Evangeliet som er forbeholdt presten eller diakonen. Legfolk har også rett til å studere ved kirkelige og pavelige universiteter og motta akademi-

FN's rasismekonferanse

Konferansen i Geneve som nylig er avsluttet, ble arrangert blant annet for å oppsummere resultatene av det første internasjonale tiåret for bekjempelse av rasisme og rasedi-

skriminering (1973-83). Det var enighet om at man trenger et nytt tiår, og FNs generalforsamling blir bedt om å erklære et fra 1983 til 1993.

Selv om Sør-Afrika fortsatt eksisterer som en rasist-stat og rasediskriminering florerer i mange land, har tiåret som gikk ikke vært bortkastet. Omkring 120 land har under-

ske grader. De kan også motta fullmakt til å undervise ved presteseminarer og katolske universiteter.

Hittil har det vært mange vanskeligheter forbundet med legfolks tjeneste i Kirken. Nettopp derfor er et av de viktigste framskritt i den nye lov at den gir legfolk rettigheter som arbeidstakere. De har rett til «en rettferdig lønn» og til en «arbeidskontrakt». De har også krav på helseomsorg og visse former for pensjonsordninger.

For en diasporakirke er det godt å kjenne til disse muligheter, for menigheter er ikke lenger definert som administrative deler av et bispedømme, men er oppfattet som et «bestemt fellesskap av troende kristne». Et slikt fellesskap er ikke nødvendigvis avhengig av en prest for å overleve.

Biskopen - stor handlefrihet

Disse forandringer vitner om at revisjonen forsøker å uttrykke en ny måte å tenke lov på (Paul VI), både når det gjelder selve kirkebildet og de kirkelige embeter. Kanskje kan vi snakke om en desentralisert Kirke. Et av de store framskritt ved Det annet Vatikanokonsil gjaldt nettopp forholdet mel-

lom den lokale biskop og Vatikanet, opprettelsen av bispekonferanser og synoder, og det har også funnet nedslag i den nye kirkelov. Den lokale biskop har stor frihet til å handle, og han er oppfordret til å tilpasse loven til lokale forhold.

I den nye kirkelov nevnes: menighetsråd, presteråd, pastorale bispedømmeråd, bispekonferanser og bispesynoder. Bortsett fra de to sistnevnte er de andre strengt tatt *rådgivende*. De har ikke makt til å ta avgjørelser. Av mange anses dette som et av de største problemer ved den nye lov. Teorien bak de rådgivende grupper er jo å la flere være med på å fatte bestemmelser på det praktiske og pastorale plan, sa p. Thomas Green, professor i kirkerett ved *The Catholic University of America*. Men, la han til, «det er fremdeles en tilbøyelighet til monarkisk autoritet. Makt og myndighet er fortsatt samlet rundt en person . . . Vi er ikke en Kirke engasjert i demokratiske fellesavgjørelser.» Den reviderte kirkelov kan bli tolket slik at biskopen (eller pastoren, på menighetsplanet) gis en mye sterkere myndighet i disse rådgivende grupper enn det som tiltaler katolikker med et demokratisk

legnet eller ratifisert konvensjonen om bekjempelse av rasediskriminering. Synet på urbefolkninger, innvandrere og fremmedarbeidere har endret seg i de fleste land i løpet av perioden. I større grad enn tidligere tar de selv opp kampen for sine rettigheter. Det nye tiåret vil se en videreutvikling av dette sammen med hardere mottak fra mange regjeringer, skriver FN-Infomasjon.

sinnelag. Til dette kommenterte p. James Provost: «Mange års anstrengelser etter konsilet for å virkeliggjøre fordelte ansvarsområder kunne gå tapt hvis den reviderte kirkelov ikke tolkes med omhu.»

Fortsettelse neste nr.

Herligst er Notre Dame . . .

«I alle år har han hatt en spesiell kjærlighet til de høyreiste, gotiske katedraler,» skrev Arbeiderbladet, da Sigmund Skard fylte 80 år i sommer. «Og herligst finner han Notre Dame i Paris og kaller den sin sognekirke, hvis han har noen på jorda. I essayet om Notre Dame i boka «Vandringar» gir Skard selv denne innenforstemning fra sin «sognekirke»: «Sentral er kjensla av sjølv livsmysteriet, lyftande og agande på same gong, med den mangbotn av meining og det tvispel av useieleg sanning som fyller sjela vår, som livet omgir oss med, og som vi aldri heilt skal forstå. For materialisten - om noko slikt enno finst - må Notre Dame vera ein skremmeleg stad.»

Fra et interju i Arbeiderbladet, Oslo, ved Marianne Gunnarsjaa

Jean-René Bouchet

GUDS EXODUS

I Edens have skapte Gud mennesket i sitt bilde, og han gledet seg som en far som gjenkjenner seg selv i sønnens ansiktstrekk. Han gav mennesket jorden til bolig, og deretter hvilte han.... Gyd syntes alt dette var såre vel. Han likte å spasere i Edens have i aftenbrisen, og han gledet seg over å møte Adam, sin sønn.

Men en dag var Adam ikke å finne. Adam, Guds sønn, hadde gjemt seg, ja, han var dradd til et fremmed land. Da dro også Gud bort, på leting: Adam, hvor er du?

Ropet fra Guds hjerte lyder forgyeves i Paradishaven, for Adam er der ikke lenger. Forgyeves lyder det også i ørkenen, dit Adam flyktet for å gjemme seg for Gud. Synden har gjort Adam døv: Adam, hvor er du? Adam kjenner at det er noe som trykker i hjertet. Hans døde ører oppfatter en slags uklar lyd. Men han vet ikke hvor lyden kommer fra. Og stedet hvor Gud ikke er kaller Adam «ørken».

Adam fikk sønner og døtre i ørkenen....

Blant Adams barn var det noen som hørte ropet fra Gud. De lignet litt på sin stamfar, slik som han hadde vært i Edens have. En av dem het Noa, det vil si den rettferdige. Men Noa ble bedrøvet da han så dødens vann sluke et helt

folk av døde, mens stormen overdøvet ropet fra Gud: Adam, hvor er du?

Ropet fra Gud lød også mens murerne bygget et tårn for å stige opp til ham. Men Herren var ved foten av tårnet og lette etter Adam. Ingen så ham, ingen hørte ham, for Noas sønner var blinde og døde.

Da ropte Gud enda høyere, på veiene, på gatene og på plassene, for han var fremdeles på leting etter Adam. Abraham hørte, Moses likeså, og deretter Samuel og David. Og Gud gledet seg, og gav løfter til disse sine nye venner. Med dem fortsatte han den samtalen som var blitt avbrutt i Edens have da Adam syndet. Men folket, hele folket, var døvt, og hørte ikke Gud. Og

folket holdt Guds venner for narr: «De er fulle av søt vin». Ja, folket var opphisset fordi Gud hadde ledet dem bort fra murstenstøpningen i Egypt. Er det ikke med murstener man bygger tårn? For folket trodde at bare tårnet ble høyt nok, så kunne de komme på høyde med Gud.

Men Gud hadde revet folket bort fra deres murstener og deres tårn. Han hadde drevet dem ut i ørkenen, i et land uten vann og uten vei. Og Gud er på vandring. Han er i ørkenen, på leting etter Adam. Adams plass i Guds hjerte er tom, men Gud slår seg ikke til ro. De ord han ville betro Adam i Edens have brenner fremdeles på hans lepper. Men folket skjønner ikke. De ser

Birgittahjemmet i Bergen

*Birgittahjemmet er fra 1. juli overtatt av St. Pauls menighet som gave fra søstrene. Menighetsrådet har vedtatt foreløpig utleie for 2 1/2 år av størstedelen av lokalene. Kon-
taktbladet for St. Pauls menighet skriver: «For alle er dette et sted hvor søstrene har tatt vare på vår sosiale samvittighet. Så har de . . . sparket ballen over til oss: De har ikke bare gitt oss en gave, men en oppgave - et ansvar.»*

ikke Gud som leter etter dem og vandrer foran dem.

Men noen får et glimt av Gud, og undrer seg:

«Hvorfor, Herre, er du som en fremmed i dette land, som en vandringsmann som stanser for en natt?»

Det er fordi Gud er på leting etter Adam.

Guds venner (mennesker med hjerte som lytter) ber ham tale høyere, for folket er døvt. De sier til Gud: «Om du kunne rive himlene i stykker, om du kunne stige ned? Om du kunne vise ditt ansikt? Det er så altfor mange som sier: Hvor er din Gud?» Disse bønner rørte Guds hjerte, for Gud ventet på slike rop - ja, det var Gud selv som hvisket dem i sine venners hjerter.

Exodus - det er Guds lange vei, hans lange pilgrimsferd, hvor han utrettelig søker Adam, sin elskede, på veiene og på plassene; det er hans lange engstelse, som fører ham omkring som en tigger blant menneskene. Det ligger tungt på hans hjerte.

Da sender han sin Sønn, sin eneste, som tjente som forbilde da Gud formet Adam. Da begeret var fullt, da tidenes fylde var kommet, og Gud så lenge hadde ropt uten gjenlyd, da sendte Gud sin Sønn. Det

Hvordan

skape tid for hverandre?

Det første og største problem menneskene har i dag er tid, fremholdt pastor Michel Beckers på Vårmetet på Mariaholm arrangert av Legmannsrådet i Oslo Katolske Bispedømme (OKB). Vi har ikke tid til hverandre. Hvordan kan vi da skape samhold i menigheten, samhold katolske menigheter imellom, samhold med andre kirkesamfunn, mellom kirke og samfunn?

var på den tiden en ung kvinne som mer enn noen annen lignet sin stamfar Adam fra Paradishaven, og hun ble mor til Guds Sønn.

Men menneskene hadde ganske glemt bildet av sin første far, og derfor gjenkjente de ikke denne nye bror. Han lignet dem ikke nok. Når de så ham, sa de: «Se, der kommer drømmeren». Siden de holdt fest og ikke ville utgyde blod, overgav de ham til andre, og lot dem drepe ham. Deretter samlet de seg for å spise et lam.

Guds Sønn døde på et kors. Da ropte Gud for siste gang. Og han sa: Adam, hvor er du? Plutselig hørte han fra korset: Far. Da visste Gud at hans Exodus var til ende og hans leting avsluttet. Og han hvilte. Det var Guds store sabbat. Og en stor stillhet la seg over hele jorden. Samme dag mottok Gud sin Sønn i Paradis, sammen med en røver som hadde fått sine ører åpnet da han hørte Sønnen svare «Far» til Gud som ropte på ham. De døde hørte sannelig ropet fra Gud; de blinde så hans lange og hengivne leting for å finne Adam.

Og i helvetets dyp hørte den gamle Adam selv Sønnens ste-

FN har i år et kommunikasjonsår. Den katolske kirke har et hellig år for bot og forsoning. I OKB har vi et trivselsår. Det viktigste tema noen kunne velge, ville være: Hvordan skape tid for hverandre? Det er første skritt på vei til trivsel.

mme, og den gamle Adams hjerte skalv av glede. Han skjønnte at også hans sorg var til ende, og at porten igjen var åpen. Da Adam på påskedag møtte opp foran den porten som han i de første dager var blitt drevet ut gjennom, var det arbeideren fra den ellefte time, røveren, som vokter den. Og Gud mottok Adam i Paradisets herlighet.

(Oversatt av K.A. Pollestad)

SVART MARIA

Svart Maria
Guds mor
gjennom Gdansk

Fra hatet av
har jeg båret
alles navn i blikket

Skiftarbeider
Jeg kjenner din natt
under fikentreet

FRA OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Pater Johs. Rommelse SM
slutter - i henhold til norsk lov -
1. november i år som sogneprest
for St. Teresias menighet,
Hønefoss, ved fylte 75 år.

Pater Jacob Boekema SM
fratrer 1. november i år som
sogneprest for St. Birgittas
menighet, Fredrikstad, og
tilsettes fra samme dato som
sogneprest for St. Teresias
menighet, Hønefoss.

Pater Teodor Famula OMI
slutter 1. november i år som
sogneprest for St. Peters
menighet, Halden, og tilsettes
fra samme dato som sogneprest
for St. Birgittas menighet,
Fredrikstad.

Pater Wieslaw Kowal OMI
tilsettes fra 1. november i år som
sogneprest for St. Peters
menighet, Halden.

Pastor João De Lima Filho
tilsettes per 1. september i år
som kapellan på deltid ved St.
Olavs domkirkemenighet, Oslo.

Sogneprest for St. Svithun
menighet i Stavanger og
St. Josef menighet, Haugesund,
pater Alex Kons OMI, er inn-
vilget et seks-måneders fri-
semester fra 1. september i år.

Pater Michael Bradley OMI vil
fungere som stedfortreder for
sognepresten under dennes
fravær.

Pater Alex Kons OMI fratrer som
sogneprest for St. Josef
menighet, Haugesund f.o.m.
4. sept. i år.

Pater Lon Konold OMI tiltrer
som sogneprest for ovennevnte
menighet f.o.m. 4. sept. i år.

Pastor Rudi Kessel har på eget
ønske fratrudd som kapellan ved
St. Olav domkirkemenighet. Han
har meddelt at han vil søke
Paven om dispens fra sine
presteløfter.

John W. Gran
Biskop

Liturgisk kalender

SEPTEMBER

19. Ferial el. Januarius, biskop og
martyr. Esdr. 1, 1-6. Lk. 8, 16-18.
20. Ferial, Esdr. 6, 7-8. 12b. 14-20. Lk.
8, 19-21.
21. *Matteus*, apostel og evangelist.
Efes. 4, 1-7. 11-13.
Mt. 9, 9-13.
22. Ferial. Hag. 1, 1-8. Lk. 9, 7-9.
23. Ferial. Hag. 2, 1b-10.
Lk. 9, 18-22.
24. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
Sak. 2, 1-5. 10-11a. Lk. 9, 44b-45.
25. *26. alm. søndag*
Amos 6, 1a. 4-7.
1. Tim. 6, 11-16.
Lk. 16, 19-31.
26. Ferial el. Kosmas og Damian,
martyrer. Sak. 8, 1-8.
Lk. 9, 46-50.
27. Vincent av Paul, prest.
Sak. 8, 20-23. Lk. 9, 51-56.
28. Ferial el. Venceslas, martyr. Neh.
2, 1-8. Lk. 9, 57-62. (Årsdagen for
pave Johannes Paul I.s død).
29. *Mikael, Gabriel og Rafael*,
erkeengler.
Dan. 7, 9-10. 13-14
el. Joh. Åp. 12, 7-12a.
Joh. 1, 47-51.
30. Hieronymus, prest og kirkelærer.
Bar. 1, 15-22. Lk. 10, 13-16.

OKTOBER

1. Terese av Jesusbarnet, jomfru.
Bar. 4, 5-12. 27-29. Lk. 10, 17-24.
2. *27. alm. søndag*
Hab. 1, 2-3; 2, 2-4.
2. Tim. 1, 6-8. 13-14.
Lk. 17, 5-10.
(De hellige verneengler feires
ikke.)
3. Ferial. Jon. 1, 1-2, 1. 11.
Lk. 10, 25-37.
4. Frans av Assisi. Jon. 3, 1-10.
Lk. 10, 38-42.
5. Ferial. Jon. 4, 1-11. Lk. 11, 1-4.
6. Ferial el. Bruno, prest.
Mal. 3, 13-4, 2a. Lk. 11, 5-13.
7. Vår Frue av rosenkransen.
Joel 1, 13-15; 2, 1-2. Lk. 11, 15-26.
el. Ap. Gj. 1, 12-14. Lk. 1, 26-38.
8. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
Joel 3, 12-21. Lk. 11, 27-28.
9. *28. alm. søndag*
2. Kong. 5, 14-17.
2. Tim. 2, 8-13.
Lk. 17, 11-19.
(Dionusius, biskop, og hans
ledsagere, martyrer, og Johannes
Leonardi, prest, feires ikke.)
10. Ferial. Rom. 1, 1-7. Lk. 11, 29-32.
11. Ferial. Rom. 1, 16-25. Lk. 11,
37-41.

St. OLAV

BOKHANDEL

Akersveien 14, Oslo 1

mandag og fredag 9-16
tirsd. onsd. torsd. 9-17
lørdag 9.30-13.30
tlf. (02) 20 72 48

I en serie små hefter fra Catholic Truth Society har vi blandt annet fått inn:

The POPES from St. Peter to John Paul II, kr. 9,-

Joan of Arc, kr. 7,50

Walsingham is for Today, kr. 6,50
What Happened at Fatima, kr. 5,50
The Curé D'Ar, kr. 5,50

Catholic-Jewish Relations, kr. 5,50

St. Catherine of Siena, kr. 4,50

PLATER
FRA KIRKELIG KULTURVERKSTED:

Albumblad fra Petter Dass' samlinger.
Birgitte Grimstad og Erik Bye: **En Dobbelt Deylighed**, FXLP 15, kr. 76,-

Bergen Domkantori synger **5 motetter**
av **J.S. Bach**, FXLP 30, kr. 76,-

Folketoner i glass og ramme.
Akvareller à capella av Grieg -
Sommerfeldt - Nielsen - Nystedt,
FXLP 16, kr. 76,-

Gregx Vocalis - Renaissance for kor.
Dir. Carl Høgset, FXLP 39, kr. 76,-

Egil Hovland: **Alle Helgens Messe**,
NKLP 6, kr. 76,-

Egil Hovland: **Missa Verbi**, NKLP 6,
kr. 76,-

I Soloppgangen. Sanger for store og
små, NKLP 4, kr. 70,-

Knut Nystedt: **Kärlekens lov**, NKLP 8,
kr. 76,-

Når klokkene gjeve dur. Garnå, Buen,
Bratland syng norske religiøse
folketonar. FXLP 8, kr. 76,-

En bok om musikk:
Parrish/Ohl: **Musikkens mesterverk.**
En antologi med musikkseksempler fra
gregoriansk sang til J.S. Bach. Oslo 83,
239 s., ib. kr. 118,-

Be om lister over plater og kassetter.

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

Galligani

Med tre forretninger i sentrum:

Vika Terrassen - Stortingsgt. 22 - N. Slottsgt. 25

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf. 21 69 06

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen a/s

Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

THRONSEN & CO. A/S

Boktrykk Offset Repro

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo 1

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Blikk på tiden

Dementier og injurier

På Hurtigruten overhørte jeg en heftig krangel mellom en Unge Høyre-gutt og en kommunist. De sedvanlige argumenter ble friskt avfyrt fra begge sider, og det endte selvsagt med at Høyre-gutten påstod at Stalin hadde uttrydd femti millioner mennesker. Hvorpå kommunisten straks avsnattet: «Nei, det var bare tre millioner». Så hentet de to nye pils ved disken, og det underlige var at like lite som kommunisten innså sitt nederlag, like lite oppfattet Høyre-gutten sin knusende seier. De fortsatte å prutte på millionene. Da jeg forlot skipets kafeteria, var Høyre-gutten kommet ned til tyve millioner og kommunisten opp til fem. Hans kommunisme var ikke truet, for Stalin hadde ikke latt drepe femti, men bare fem millioner mennesker. Høyre-gutten snappet ikke opp dette poeng: han var for uskyldig til å ha opplevet ironiens syndefall.

Denne uskyld har han til felles med Kvinnefronten i Norge. Fronten takserte pornokongen Leif Hagens krenkelser og grovheter mot kvinnesaken til en verdi av 100 000 kroner, og gikk til retten for å få Hagen til å betale. Var de ikke i sin gode rett? Utvilsomt! Det hele blir imidlertid mer tvilsomt dersom vi ser på hva kvinnene har oppnådd: De har blant annet gitt konsulent(!) Hagen den kompliment at hans meninger og uttalelser (= skjellsord og utblåsninger) er blitt tillagt, betydning og vekt. Det fortjener de ikke. Konsulent Hagen er en selvutnemt bajas, som stortrives med injuriersaker og politi-razziaer. Uten dem ville han falle sammen som et avgnet pøseskinn - og dessuten bli ruinert. Ved hjelp av sine små «skandaler» får han nemlig bevist, ut fra sin egen «verdi-skala», hvor ufritt og intolerant og snerpete vårt samfunn «er».

Jo flere anmeldelser han får, jo bedre går hans forretning. Kvinnene burde ha

forstått at for et menneske som fullstendig har satt seg utenfor alminnelig sømmelighet, hederlighet og anstendighet, blir såvel politi som rettsvesen forvandlet til gratis reklame. Kvinnefrontens moralske protest blir derfor uvegerlig en del av Hagens markedsføring av seg selv og sine slibrige produkter.

Ved å gå til retten har kvinnene dessuten oppnådd at skjellsordene fra Hagens «Aktuelle Rapport» er blitt samvittighetsfullt gjengitt i landets aviser, og jeg er ikke overbevist om at kvinnesaken har vunnet noe ved det. Tvert imot må jeg med skam bekjenne at jeg - uten den minste sympati med Leif Hagen - humret over flere avsnitt i Aftenpostens nøkterne referat av dommen. Jeg holder det ikke for usannsynlig at også andre kan ha tapt alvorret mellom diverse anførselstegn. Slik er nå engang injuriersakenes ulyksalige komikk: Skjellsord, som er kastet ut i affekt, blir vilt komiske når de settes inn i rettsvesenets nedkjølte parykkprosa.

Alt dette oppnådde Kvinnefronten ved å anmelde Leif Hagen. Dessuten tapte den nesten saken. De 100 000 ble til 20 000. Verre enda: Det ble rettslig fastslått at uttrykket *skreppesaks-skrepper* utstraffet kan brukes om kvinnesaks-kvinner: «Retten mener at det må oppfattes som et *mindre akademisk* uttrykk for kvinnesakskvinner. Retten mener at uttrykket må sees som en meningsytring om kvinner tilhørende Kvinnefronten, og finner det ikke injurierende». Her har Hagen seiret stort. Akademikere er jo i mindretall her til lands, og selv de uttrykker seg ikke alltid sjenerende akademisk.

Salomonisk forsøker retten å være når den veier ærekrenkelser opp mot hverandre: «Retten finner at de ærekrenkelser mot Bente Volder som Hagen har gjort seg skyldig i i sine lederartikler, er gjengjeldt ved Bente Volders ærekrenkelser i intervjuet med henne i *Sunnmøre Arbeiderblad*». Her tar retten etter min mening feil: For Hagen er ærekrenkelser et levebrød, og han har dessuten ved hele sin opptreden ærekrenket seg selv så kraftig at man vanskelig kan skimte noen ære som videre skulle kunne krenkes. En bajas ønsker dessuten ærekrenkelser, og vil derfor stadig søke å erte folk innpå seg. For Bente Volder derimot, og for de fleste mennesker, er en ærekrenkelse bare sørgelig. Og dessverre - den blir enda sørgeligere ved rettslig behandling. Jeg skal ikke bringe Kvinnefronten eller min dydige penn i ytterligere vanry ved å sitere videre fra rettens omgang med Hagens skjellsordskatalog, men bare i korthet nevne at det er ærekrenkende å bli kalt «undermåler». Derimot er det ikke ære-

krenkende å bli karakterisert som «original» - i det gammeldagse manns-samfunn ville vel noen endog oppfatte det som et kompliment. Men Kvinnefronten har kanskje reagert mot ordet ut fra det kjente sitat: «Når utgangspunktet er som galest . . .»

Injuriersaker er livsfarlige. Det er lite sannsynlig at Hagen vil gå i seg selv, og ta lærdom av Kvinnefrontens protest. For ham er slike saker et show. Derfor tror jeg at det eneste som kunne hindre pornokongen i hans virksomhet ville være en kompakt taushet, som burde rekke helt inn i Dagbladet og Verdens Gang. Men på de kanter gir Hagen store oppslagstall, som tidene er.

Fra Verdens Gang plukket jeg forresten opp en kuriøs fornærmelse mot den katolske kirkes presteskap: «Jeg har ikke samvittighet til å la en katolsk prest slippe til fra prekestolen», uttalte sogneprest Stein Henriksen i Spind. Det gjaldt en begravelse, og det var ti mil til nærmeste katolske kirke. Men sognepresten hadde altså samvittighet. Den kunne likevel godta at den døde katolikk ble gravlagt på kirkegården. Sognepresten mente dessuten at man kunne ha holdt begravelsen fra et nedlagt kommunehus i nærheten. Den katolske «lære» kunne høre hjemmet der, men ikke i kirken. (I parentes må tilføyes at ingen katolikker blir begravet fra prekestolen!)

Noen injuriersak mot sognepresten i Spind ville det selvsagt aldri bli tale om. Sognepresten er like trangsynt som pornokongen er løssluppen, og vårt rettsvesen har et uttrykk som kunne anvendes på begge de to herrer: De mangler *injurierende kraft*. La tausheten bli deres lønn. Dessuten: Vi får aldri vite hvor mange millioner Stalin egentlig utryddet.

Pater Hilarion